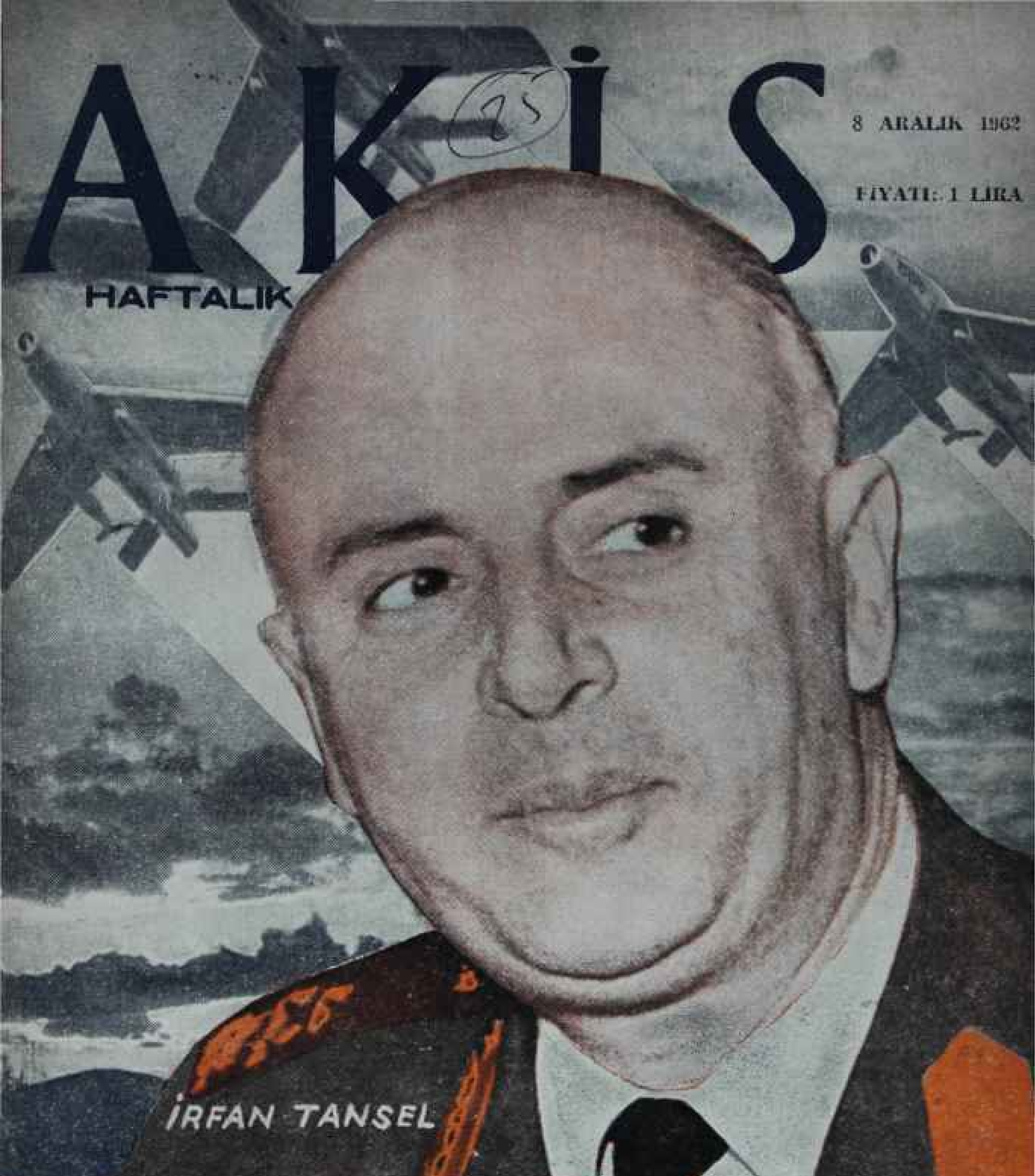
AKİS
HAFTALIK
8 ARALIK 1962
FIYATI: 1 LIRA

Hava Kuvvetlerindeki Hadisenin Bütün İçyüzü...

Soğuk ve rutubetli havalarda

EVİNİZDE VE YANINIZDA

OPON

bulundurmak faydalıdır

OPON, baş, diş, adale, sinir ve lumbago ağrılarını teskin eder.

OPON, bayanların muayyen zamanlardaki sancılarında başarı ile kullanılır.

OPON, günde 6 tablete kadar alınabilir.

(FAAL - 7401) — 3/2

A K İ S

Sayı: 441 Cilt: XXVI Yıl: 9 HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu

İç Haberler Kısmı: Metin Toker, Atilla Bartınlıoğlu, Güneri Cıvaoğlu, Egemen Bostancı ve Kenan Taşçıoğlu (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) - Dış Haberler Kısmı: Deniz Baykal - Magazin Kısmı: Jale Candan, Türkan Türker Akbulut, Tüli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil, Semra Conker - Tiyatro: Lûtfi Ay, Naciye Fevzi - Sinema: Tarık Kakınç, Muzaffer A. Esin - Kitaplar, İlhami Soysal - Spor: Vildan Aşır Savaşır.

Resim
Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan

Fotoğraf
Sungar Taylaner - Kutay Kayalı

Teknik Sekreter
Vural Bayraktar

Klişe
Doğan Klişe Atelyesi

Yazıişleri
Rüzgarlı Sokak No. 15/2
Tel: 11 89 92

İdare
Rüzgarlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 96

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlan Şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı yer
Milli Eğitim Basımevi

Basıldığı tarih
6.12.1962
•
Fiyatı 1 Lira

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları,

Bir süredir mecmuada, "Eski Günleri" aramamıza, lüzum kalmıyor. O günlerde, gece rüyalarında bizi görenler ve başlarına geleni bizden bildikleri için ne yapacaklarını şaşıranlar ayıp ayıp küfrederler, akıllarını bizimle bozarlar, kendi dişleri geçmeyince de "Ağabeyleri"ne şikâyet ederlerdi. Aynı tipler, aynı çeşit marifetleri karşısında gene AKİS'i bulunca aynı yolu tekrar tuttular. Gazetelerini açınız, demeçlerini okuyunuz.. Bizden geçilmediğini göreceksiniz. İnsan bazan, gerçekten merak ediyor. Biz olmamak, Yeni Sabah'ta Sefa Kılıçlıoğlu Hakkı Devrim hanıma ne yazdıracak diye.. Biz olmasak, Nihat Erim siyasi itibarsızlığını kime bağlayacak diye.. Biz olmasak Kasım Gülek kimden bahsedip adam tahrik edecek diye... Tâ, Örtülü Ödeneğin unutulmaz Yusuf Ziya Ortaçına kadar..

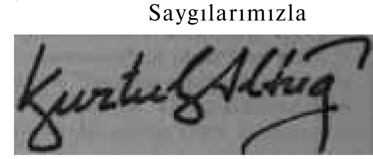
İsimler yabancınız değil, değil mi? Biz, bunlarla evvelce de mücadele ederdik. Bunların yanında başkaları da vardı. Nitekim şimdi de, iki aşırı ucun. ırkçı sağ ile "o çeşit sol"un kâbusu da AKİS'tir. Bugünlerde bir Yön elinize geçti mi? Bir sayının üç yerinde, beş yerinde çerçeve içinde, çerçeve dışında AKİS te AKİS, AKİS te AKİS.. Bunların Ankarada çıkan bir de gündeliği vardı. Ölçüsüz atardı. Efendim. AKİS'in "Tüliden Haberler" sayfası için İstanbulun bir sosyete hanımından yazı istenmiş - ne sosyete hanımı var, ne yazı isteyen -, hanım demiş ki: Aaa, ben AKİS'in tirajını düşürmek için canımı dişime takmış uğraşıyorum, hiç oraya yazar mıyım -ne diyen var, ne denilen-? Ama o, bu haberin çıktığının ertesi gün kapandı. Sebep: Düşen tiraj!

Bunları okuyoruz, - AKİS'te hep, önce bunlar okunur -, gülüyoruz ve geçiyoruz. Ama bir noktayı herkesin bilmesi lâzımdır. Bu memleketi sahipsiz sananlar ve şirretlikle, şamatayla herkese "lanet olsun" dedirteceklerini ve onları kenara iteceklerini umanlar, "Gökhan Takımı"nın koca A. P. ye el koyuşu gibi topluma, toplumun temel direklerine, teşekküllerine el koyabileceklerini hayal edenler dün nasıl AKİS'i karşılarında bulmuşlarsa bugün de, yarın da bulacaklardır. Ve nasıl dün gayelerine erişememişlerde bugün de, yarın da erişemeyeceklerdir. Ve nasıl dün zafer AKİS'te kalmışsa bugün de, yarın da kalacaktır.

Zira AKİS'in bugün açtığı yeni bayrak bu milletin bütün iyi niyetli, basiretli ve itidal sahibi evlattarını gene altında toplayacak, mücadele belki gene çetin olacak, ama memleket gene onlara kalmayacaktır.

Şimdi varsınlar ve istediklerini yazsınlar.

Saygılarımızla

İçindekiler

Yurttan Akisler

Piyasa — Plânlı devrin arifesinde bu yeni devrin hazırlığı içinde bulunan ve bilhassa son sıralarda hemen tamamiyle forma girmiş görünen iş hayatı Hava Kuvvetlerindeki buhran dolayısıyla yeni bir tereddüt içine düştü. Bu, bir ay içinde, Küba Kriziyle birlikte ikinci büyük buhrandır. Hâdiseler, dış alemde ve bize yardımı kararlaştıran dostlar arasında da endişe verici akisler yarattı.

Buna rağmen mütehassıslar tamamiyle iyimserdirler. Hava Kuvvetlerinde suların durulması ve bir meselenin çıkmaması iş hayatında tam bir kamçı darbesi yerine geçecektir. Zira Hükümetin göstereceği kuvvet, istikrar konusunda hala mütereddit son kimselere de kati inanç verecektir. Nitekim, iş hayatındaki açılma 22 Şubattan sonra başlamıştı.

Kübaya gelince, bulutlar orada dağılmıştır.

Görünen, yılbaşından itibaren türk ekonomisinin tam hamleli devre gireceğidir.

Dış Yardım — Geçen hafta Pariste yapılan OECD Bakanlar Konseyi Toplantısına Türkiye adına Başbakan Yardımcısı Turhan Feyzioğlu ve Ticaret Bakanı Muhlis Ete katıldılar. Müzakerelerin esasını "kalkınma halindeki memleketlere yapılan yardımlar" meselesi teşkil etti. Teşkilâtın Genel Sekreteri ve Türkiyeye yardım Konsorsiyumu ikinci Başkanı Kristensen açış konuşmasında usun vade ve düşük faizli kalkınma kredileri üzerinde durarak bu memleketlere yardımın zaruri olduğunu belirtti. Başbakan Yardımcısı Turhan Feyzioğlu ise üye devletlerin Bakanlarına Türkiyenin 5 Yıllık Kalkınma Plânını tatbike mutlaka kararlı olduğunu ve Plânın iç finansmanının yani vergilerle karşılanmış olduğunu açıkladı. Feyzioğlu ve Ete bu arada özel temaslarla 11 Aralıktaki Konsorsiyum toplantısı için gerekli kulis çalışmalarını yaptılar.

Dışişleri — Dışişleri Bakanlığında uzun süredir beklenen tayin, nihayet biraz değişiklikle kati safhaya girdi. Genel Sekreter Namık Yolga, Berne değil. Romaya gidiyor. İtalyayla münasebetlerimizin, bilhassa Konsorsiyum ve Ortak Pazar dolayısıyla önem kazandığı şu sırada Türkiyeyi italyan başkentinde bir kuvvetli ve dirayetli Büyük Elçinin temsil etmesi memlekete çok şey kazandıracaktır.

Aynı şekilde, Roma Büyük Elçimiz Fuat Bayramoğlunun Genel Sekreter sıfatıyla Bakanlığın 2 numarasına getirilmesi işi pek çok Feridun Cemal Erkine -Erkini her sabah dokuzda masasının başında bulmak kabildir- kıymetli bir yardımcı kazandıracaktır.

Turhan Feyzioğlu
Dişe diş, göze göz

Tayinler — Geride bıraktığımız ayın sonuncu günü bir adam zarif hareketlerle Esenboğa Hava alanından Romaya giden bir uçağa biniyordu. Saatler o sırada 13 ü göstermekteydi. Zarif adam Ankaralılar için yabancı değildi. Adamın hareketlerindeki bütün zerafete rağmen kaçar gibi uçağa binişi de farkediliyordu.

Roma yolcusunun adı Ümit Halit Demirizdir. İhtilâlde Radyo Müdürü olarak tevkif edilen Demiriz Ro-

ma Basın Ataşeliğine tayin edilmiştir. Tayini o gün "30 Kasım- yüksek tasdikten sabah çıkarılmış, Demiriz fazlaca Ankarada kalmadan kendisini 13 uçağına atarak Romaya hareket etmiştir.

Zabıta — Bitirdiğimiz hafta piyasanın son derece itibarlı tüccarlarından Bozkurt Ticaret Kollektif Şirketinin sahibi Kemal Önen hakkında sahtekârlık suçundan bir takibat açıldı. Kemal Önen 27 Ekim 1962 tarihli Türkiye Ticaret sicili gazetesinden 60 bin lira sermayeli Bozkurt şirketini kurduğuna dair sicil almış, fakat verdiği ilânlar ve piyasaya çıkardığı 5 yüzer liralık hisse senetlerinde şirketin sermayesi 2 milyon lira olarak gösterilmişti. İşte böylesine sağlam sermayeli ve büyük bir şirketin hissedarı olmak hayli cazip göründüğünden hisse senetleri kısa bir zamanda kapışıldı. Ancak, durum çok geçmeden anlaşıldığından şirket hakkında takibata geçildi ve haftanın ortalarında da Kenan Önen tevkif edildi.

Kotalar — İthalâtımızın daha fazla anlaşmalı memleketlere yönelmek amacıyla 10. kotada bu memleketlere daha fazla kontenjan ayrılacaktır.

560 milyon dolar tutarındaki 10. kota 4 Ocak 1963 talihinde ilan edilecektir. Bu kotada anlaşmalı memleketlere daha fasla kredi verileceği belirtilmektedir. Bunun faydası ihraç mallarımızı bu memleket pazarlarına sevketme imkânının elde edilmesidir. Kontenjan aşağı yukarı % 90 civarındadır.

Böyle bir durum birinci derecede ihraç malımız olan tütün dolayısıyla ortaya çıkmıştır. Zira anlaşmalı memleketlere yaptığımız ihraçtan sonra elde fazla miktarda tütün kalmaktadır. Bu tütüne pazar bulmak son derece güç olmaktadır. Yeni şekil tütünün pazarını arttıracaktır.

Dünyadan Akisler

Yunanistan — Geçen Pazartesi günü Polis, Atinada çıkan Athinaiki adındaki bir akşam gazetesini toplattırdı ve sahibi ile sorumlu müdürünü hanedana hakaretten dolayı tevkif etti. Yazıda Almanyada Braunschweig'de yaşayan Kraliçe Frederika'nın annesinden bahsediliyordu. Gazeteye göre Kraliçe Frederika ve üç erkek kardeşi annelerini terketmişlerdi. Kadıncağız şimdi küçük, kötü bir apartmanda kalıyordu. Bir saray sözcüsü bu mesele hakkında "aileyi ilgilendiren bir olay" demiş, hiç bir yorum yapmamıştır.

Cezayir — Cezayir her bakımdan buhranlı günler içindedir. Hükümet binaları iyi silâhlanmış birliklerin himayesindedir. Komünist Partisinin kapatılmasından sonra, şimdi de aynı istikamette faaliyet gösteren Sosyal İhtilâl Partisi hükümetin başına dert olmuştur. Siyasi Büronun Genel Sekreteri yaptığı bir konuşmada özel halk mahkemelerinin kurulacağından bahsetmiştir. Cezayir sadece siyasi bakımdan değil iktisadi bakımdan da müşkül durumdadır. 5 milyon işsizin bulunduğa ülkede sadece 1 milyon kişi çalışabilmektedir.

A.B.D. — Cumhuriyetçi Partide Başkan adaylığı için mücadele şimdiden başlamıştır. Şu ana kadar sadece New York valisi Nelson A. Rockefeller'in ismi üzerinde duruluyordu. Şimdi Cumhuriyetçi Partiye mensup bazı liderler Rockefeller'in adaylığını önlemek ve "Tanrıya sadık muhafazakâr bir Başkan adayı" bulmak üzere harekete geçmişlerdir. Düşündükleri isim Arizona senatörü Barry Goldwater'dir. Daha şimdiden kampanya için 250 bin dolar topladıklarını ilan ediyorlar Hedefleri 3 milyon dolara ulaşmak imiş. İş paraya da yanınca Rockefeller'in kimseden yaya kalmayacağına şüphe yoktur.

Birleşmiş Milletler — Geçen Cuma günü Genel Kurulun 110 milletin iştirak ettiği Bütçe Komisyonunda Genel Sekreterin tahsisatının 10 bin dolardan 55 bin dolara çıkarılması kabul edildi. Genel Sekreterler 194t dan beri onarbin dolar almakta idiler.

Fransa — Milletlerarası Ticaret Odası -ICC- geçenlerde Pariste yaptığı toplantıda bankacılık tatbikatının bütün dünyada standart hale getirilmesini kararlaştırdı. Karara göre bütün- bankalar ICC tarafından hazırlanan "Vesikalı itibarlar için tek şekilli gümrük tatbikatı" adı altındaki kanunla düzenlenecektir. Toplantıda kanunun 1 Temmuz 1963. tarihinden itibaren uygulanmasına karar verilmiştir. Böylece bankaları müşkül duruma sokan eski prensipler ortadan kalkmış olacaktır.

YURTTA OLUP BİTENLER

Havacılar

Meselenin içyüzü

(Kapaktaki Komutan)

Her şey, "Hava Kuvvetlerine kimin komuta ettiği" meselesinden çıktı. Korgeneral İrfan Tansel, Hava Kuvvetleri Komutanı sıfatıyla bu kuvvetlerin kendi komutasında bulunduğu noktası üzerindeki hiç bir tartışmayı kabul etmedi. Buna mukabil, bir kısmı karargâhta, bir kısmı üs komutanı olarak bir kaç noktadaki bazı yüksek rütbeli subaylar Hava Kuvvetlerine asıl kendilerinin hakim oldukları havasını tavır ve hareketleriyle verdiler. Bunlar, Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı Tuğgeneral Hüsnü Özkanın etrafında birleştiler. Faal elemanlar olarak Bandırma üs komutanı Halim Menteş ile Mürted üs komutanı Fevzi Arsın göründüler. Bu, Hava Kuvvetlerinin emir kademesinde ciddi bir çekişmeye ve huzursuzluğa, sinirliliğe yol açtı.

Bu çeşit ihtilaflar Silâhlı Kuvvetlerin bünyesinde, astların güvenlik endişesi, üstlerin mevki endişesi dolayısıyla ihtilatlar yaratır. Hadise, bir kaç ay önce çok gergin safhaya gelince ihtilât patlak verdi. İrfan Tansel durumdan haberdar olarak tedbirlerini aldı, bir iki generalin de katıldığı "Albaylar Grubu" ise kendi aralarında toplantılara başladı. Hava Kuvvetleri Komutanı bu toplantıları da haber aldı, takip ettirtti. Bu arada her iki taraf birliklerde sondajlar yaptırdı. Birlik komutanları ve hemen Hava Kuvvetlerinin tamamı komuta zincirine bağlılıklarını bildirdiler.

Tansel ve Muhlis Batur
Hep Demokrasi yolunda

Bu anlaşmazlık sırasında, ne Komutan ne ötekiler, demokratik düşen veya rejim konusunda hiç bir ihtilafa düşmediler. Böyle bir tartışma konusu olmadı bile. Hadisenin, meselâ 22 Şubata benzer en ufak yönü ortaya çıkmadı. Hava Kuvvetlerinin bugünkü düzene, devletin meşruiyetine ve nihayet Demokrasi sistemine karşı, bağlılıktan başka hareketi bulunmadı. İki taraf da, kendi hakimiyeti altında kalacak Hava Kuvvetlerinin Demokrasinin en iyi savunucusu olacağını her fırsatta belirtti. Böyle hâdiselerde daima olduğu gibi de, öteki tarafı Demokrasiye bağlı olmamakla suçlandırdı.

Ama, askerî disiplin etrafındaki tatsız hâdise başka değirmencilere kendi değirmenlerine su geldiği intibaını verdi.

Haziran macerası

Hava Kuvvetlerinde "Bu kuvvetlere kim komuta ediyor?" diye bir meselenin çıkması, kökü bundan iki yaz önce bir haziran ayının macerasına kadar uzanmaktadır. Böyle bir macera Kara ve Deniz Kuvvetlerinde cereyan etmediği için, o kuvvetlerin bu çeşit bir meselesi hiç olmamış, 22 Şubat maceracıları ise kendi kendilerine gelin güvey olmaktan ileri gitmemişlerdir.

1961'in Haziran ayında, M. B. K. nin "Madanoğlu Grubu" Hava Kuvvetlerini eline geçirmek için bir darbe yapmış, Komutan İrfan Tanseli Amerikada bir göreve tayin ederek yerine Tümgeneral Süleyman Tulganı getirmiştir. Ancak Hava Kuvvetleri bu değişikliği kabul etmemiştir. Hava Kuvvetlerinin bu temayülünü de, bugün "Albaylar Grupu"nu teşkil eden Halim Menteşler, Fevzi Arşınlar, Halit Elginler, Tufan Akkoçlar aksettirmişlerdir. İrfan Tanselin tayininin durdurulması için başkent göklerinde Jetler dolaştırılmış, devrin idarecileriyle Hava Kuvvetlerinin temsilcileri arasında dramatik görüşmeler ve tartışmalar yapılmış, bu arada M. B. K. nin havacı mensupları, Mucip Ataklı, Haydar Tunçkanat ve Emanullah Çelebi İrfan Tanselin lehinde vaziyet almışlardır.

Zaten M. B. K. nin bu havacı elemanları, diğer bazı üyelerle birlikte - Ekrem Acuner, Fikret Kuytak, Rafet Aksoyoğlu gibi.. - o tarihlerde M. B. K. içinde, güvenlik endişesiyle bir ikinci cunta kurmuşlar ve Silâhlı Kuvvetlerin mensuplarıyla işbirliğine geçmişlerdi. Sonraları zaman zaman hortlayan cunta hikâyelerinin temeli de budur. İyi niyetli, samimi ve babacan Madanoğlunun bir geveze olması, orada burada şuhu veya bunu "toplamak"tan bahsetmesi,

Komitenin feshine gideceğini söylemesi çok kimseyi tedirgin etmiş bulunuyordu. Bu endişedir ki bir kısım M. B. K. üyesini Silâhlı Kuvvetlere mensup birliklerin komutanlarıyla temasa zorlamış, bir teşkilat kurulmuştur.

Teşkilât, M. B. K. ve devrin idarecileri üzerindeki kudretinin elle tutulur ilk neticesini İrfan Tansel hâdisesinde almış, Tanselin tayini iptal olunmuş, bunun üzerine Hava Kuvvetlerindeki o hareketi yapan subaylar, başta Tümgeneral Süleyman Tun cel olduğu halde istifa ederek çekilmişlerdir.

Tabii o hadiseler sırasında da, mutad veçhile, iki tarafın ikisi de karşı grupu Demokrasi düşmanı olmakla, seçim yapmak istememekle, başka tarz idare kurmaya kalkışmakla suçlamışlardır. Ama daha sonraki hadiseler, iki tarafın ikisinin de seçim ve Demokrasi taraftarı olduğunu ortaya koymuştur.

Bir kaç hikâye

Cunta, ilk başarı üzerine kuvvet ve sahasını genişletmiş, Ordunun hemen bütün yüksek kademesi yeminli taahhütlerle bağlanmışlardır. Zaman zaman, şu eski subayın hu subayı veya öteki eski subayı "cuntaya dahil olmakla" itham edişi bu yüzdendir. Ama o cunta seçimleri yaptırtmak, demokratik düzeni kurdurmak ve idareyi sivillere teslim edip Silâhlı Kuvvetleri eski görevlerine döndürmek amacıyla ortaya çıktığından dolayı bütün Orduyu arkasında bulmuştur. Cuntaya dahil otlukları, hattâ onun kurucuları ara-

General Hüsnü Özkan
Mührün Süleymanı kim?

HAFTANIN İÇİNDEN

Şaşılacak bir şey yok

Metin TOKER

A. P. Kongresini "Müfritler" kazanmış bulunuyor. "Müfritler" kazanmamış olsalardı, pek şaşmak gerekecekti. A.P., bazı kimselerin göstermek istedikleri gibi, o takımda sembolünü bulan bir parti olduğu için değil.. A. P. nin o takım olmadığı muhakkaktır. Ama bugün Türkiyede, politikayla uzaktan yakından alâkalı her teşekkülde organize halde bulunan, gayret sarfeden, ciddi ve verimli tertip yapanlar "Müfritler"dir. Düşünmek lazımdır ki A. P. Kongresine o takım öyle bir hava vermeye muvaffak olmuştur ki "Mutedil" diye bilinenler kürsüye dahi çıkmak cesaretini bulamamışlar, bulanlar ise yuhalanmış, hakarete uğramış, çamura tutulmuş. İftira sağanağına maruz bırakılmıştır. Kullandıkları silâhlar belirli, kendileri fütursuz, metodları yakışıksız bir kabadayı grubu, memleketin C. H. P. den sonra en büyük partisi olan A. P. yi ele geçirmiştir. Bu neticeden hiç kimseye fayda gelmeyeceğini, aksine, şirretlerin önünde yenilmiş olan edepliler akıllarını süratle başlarına toplayıp açık vaziyet almadıkları ve inanılmaz çekingenliklerini, kararsızlıklarını devam ettirdikleri takdirde vahim ihtilatların doğacağını görmek için dehaya ihtiyaç yoktur.

"Müfritler", C. H. P. içinde A. P. içinde olduklarından farksızdırlar: İki esaslı nokta olmas, bunların C. H. P. yi de bir ikinci A. P., yani bir bedbaht D. P. haline getirmeleri iş değildir. Bir yandan "Sabah erken kalkıp kongre basan kabadayılar", diğer taraftan "Ooo, o ağırbaşlı" paravanasının arkasında herkese horoz şekeri dağıtacak kadar kaypak politika esnafı elele verince bir partinin bütün mutedillerini şirretlikle sindirebilirler. C. H. P. içindeki birinci unsur, bir liderin, İsmet Paşanın mevcudiyetidir. O konuda koparılan gürültüleri iyi değerlendirmek lâzımdır. İsmet Paşa, vaziyet almayacakmış! İsmet Paşa, bir tarafı tutmayacakmış! İsmet Paşa, gürültücülerin şamatasına, bu metodlardan nefret ettikleri için "lanet olsun!" diyecek itidal ve basiret taraflılarını kurban edecekmiş: Bu, İsmet Paşadan, bir Gümüşpala olmasını istemekten başka nedir ki, lütfen söylenir mi? C. H. P. nin kimlerin eline geçeceği memleketin ve demokratik düzenin bugün en önemli meselesiyken o partinin lideri, memleketin sorumlu şahsiyeti ve demokratik düşenin 1 numaralı savunucusu el bağlayıp oturacak.. Bunu İsmet Paşadan istemek için, gerçekten yüz lâzımdır.

İsmet Paşa mücadele edeceği için, liderlik görevini sonuna kadar yapacağı için C. H. P. içinde şirretler A. P. deki hemcinslerinin kolay zaferini kazanamayacaklardır. Ama bu, bir gerçeği asla unutturmamalıdır. İçinde bulunduğumuz şartlar altında "kendini bilenler" siyasi partilerden gittikçe soğuyorlar, onlardan uzaklaşıyorlar, demokratik düzenin bu temel müesseselerini mücadelesiz "politika esnafı"na terkediyorlar. A. P. Kongresi çalan bir tehlike çanıdır. C. H. P. içindeki "kendini bilenler"i bu Kurultaylarında partilerini mutlaka seviyeli, açık ve ileri fikirli, kötü manasıyla politikadan ve Çirkin Politikacıdan nefret eden kimseler için "içine binilebilecek bir gemi" haline getirmek mecburiyetindedirler. Bunun yola, bir takım prensipleri kati olarak partinin temel fikriyatı haline cesaretle getirmek ve demagoglardan korkmayarak, onların kaba gösterilerinden ve gürültülerinden yılmayarak azimle, cesaretle, imala savaşmaktır.

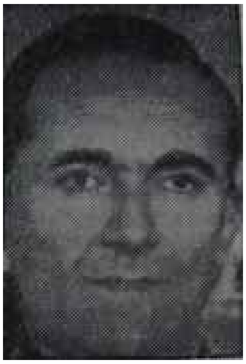
Ne yapalım ki A. P. gibi C. H. P. de Siyaset hayatımız için kaybedildiği ve o da ötekinin kıratında bir ekibin eline geçtiği anda, Partisiz Rejim taraflıları insaf sahibi her memleketsevetin gözünde hak kazanacaklardır. O zaman memleket için, felaketten felaket beğenmekten başka yapacak iş kalmayacaktır.

Fevzi Arsın

Hava Kuvvetleri binası
Suya eren ayaklar

Halim Menteş

sında yer aldıkları halde sonradan çark yapanlar da, zaten bu yüzden Ordunun kati reddiyle karşılaşmışlardır.

Tıpkı İrfan Tansel gibi, bugün görevlerinden alınan 11'ler de 15 Ekim seçimlerinden önce, 15 Ekim sonrasının kritik günlerinde, nihayet 22 Şubat macerasında Demokrasi ve meşru nizam lehinde bulunmuşlar, hattâ savaşmışlar, ellerinden gelen her şeyi yapmışlardır.

İşler, bir düzene girdikten sonradır ki, Hava Kuvvetlerine kimin komuta ettiği meselesi ortaya çıkmıştır.

Dışardan gelen parmak

Bu meselede, sadece askerler kendi aralarında çekişmemişlerdir. Başta. Mucip Ataklı olmak üzere diğer bir iki eski, M.B.K. üyesi Hava Kuvvetleri üzerindeki hâkimiyetlerini devam ettirtmek, İrfan Tanseli bir nevi kukla haline getirmek sevdasına kapılmışlardır. İrfan Tansel daha 22 Şubattan önce Mucip Ataklı ve arkadaşlarının bir takım tertipler içinde bulunduklarını öğrenmiş, onların Hava Kuvvetlerine girmelerini men etmiştir; Fakat Ataklı, "Albaylar Grubu" ile temasını kesmemiş, normal düzenin ve Ordu içindeki komuta zincirinin bozulmasına vesile verecek teşebbüslerini, tertiplerini devam ettirtmekle itham edilmiştir.

Son bir kaç ay içinde, bilhassa Karargâhta Komutan ile etrafındaki yalan gevre arasında itimatsızlık başgösterince bir karar almak lüzumu gelip çatmıştır. İrfan Tansel, komuta zincirini tanımak istemeyen ve âdeta kazan kaldıran bu mesai arkadaşlarıyla işbirliği yapmamaya karar vermiştir. Zira Tansel, yapılan bir takım toplantılarda konuşulanları haber almış, bazı yüzleştirmeler yaptırmış, tertiplerin mevcudiyetinin delillerini toplamıştır. Bundan sonra da, 11 subayı görevlerinden almıştır. Bu 11 subay şunlardır:

Hv. Tuğg. Hüsnü Özkan, Hv. Tuğg. Şevket Demirgüç, Hv. Tuğg. İbrahim Metel, Hv. Kur. Alb. Yusuf Parmaksız, Hv. Kur. Alb. Halit Elgin, Hv. Kur. Alb. Halim Menteş, Hv. Kur. Alb. Refik Yurtseven, Hv. Kur. Alb. Tufan Akkoç, Hv. Alb. Fevzi Arsın, Lv. Yb. Emin Yerlikan, Tbb. Yb. Abdülkadir Yücel.

Ancak İrfan Tanselin hatası, hafiflik yaparak meseleyi basına aksettirmesi, başka mahiyet verdirecek ihtiyata» beyanlarda bulunması ve bir takım polemiklere girişmesidir. Bu, Komutanın kuvvetli durumunu sarsan unsur olmuştur. Zira "Albaylar Grubu"nu, bir ordunun temeli olan disipline riayetkar sayılmayacak hareketlerinden dolayı en çok kınayanlar bile "Ama Tansel de böyle davranmamalıydı" demekten kendilerini alamamışlardır.

Bugünkü durum

Durum, haftanın ortasında ve bilhassa Genel Kurmay Başkanının meselenin esasını hislerine kapılmak sızın, tam bir soğukkanlılık ve objektiflik içinde anlatan tebliğleriyle berraklık kazandı. Bir defa, şu kadar subayın istifa ettiği, şu kadarının istifasının beklendiği tarzındaki haberler belirli çevrelerin temennisinden başka şey değildir. Başka türlü olmasına da imkân yoktur, zira birlikler hemen tamamı itibariyle komuta zincirine bağlı kalmışlar ve bunu açıkça bildirmişlerdir de..

Şu anda Hava Kuvvetlerine kimin komuta ettiği meselesi, kati karara bağlanmıştır. Sadece rütbesi dolayısıyla değil, prestiji ve astlarına verdiği güven Korgeneral İrfan Tanseli disipline aykırı bu çeşit bütün çekişmelerin üstüne çıkarmıştır. Hava Kuvvetlerine İrfan Tanselin komuta ettiği, 11 münakaşacı dahil, herkes tarafından anlaşılmıştır. Onun üstünda Genel Kurmay Başkanı Cevdet Sunayın da otoritesi parlak bir imtihan kazanmıştır. Zira 11 havacı dahi, Başkomutana bağlılığı münakaşa etmemişlerdir. Sunay iki hafta önce tatsız hâdiseyi bir hal yoluna sokmak için gayret göstermiştir. Ama aşırılıklar devam edince, Tanselin 11 kişiyi derhal görevinden ayırmasından başka çare kalmamıştır.

11 havacı, bu hakikati anladıklarını kabul eder, komuta zincirine girerlerse istifalarını geri almak zorundadırlar. O takdirde Komutan Tansel kendilerini başka görevlere tayin edecektir. Yok, istifada ısrar ederlerse talepleri kabul edilecek ve emeklilik muameleleri tamamlanacak tır.

Bu, meşhur cuntanın, Ordudaki son tasfiyesi hareketi, daha doğrusu disiplin konusunda İhtilalle altüst olan ölçülerin yerine gelişidir. İhtilalden bu yana Türk Silâhlı Kuvvetleri değerli pek çok mensubunu çeşitli sebeplerden ötürü kaybetmiştir. Ordunun daha fazla kıymet harcamaya takati yoktur. Bunu idrak etmek, Türk Ordusunun ananelerine yeniden, hiç bir şey olmamışcasına bağlanmak şimdi Türk Subayı için 1 nu maralı memleket borcudur.

Zira bundan sonra kazanacak olan, sadece dış düşmanlardır.

C.H.P.

Perçem sıyrıldı

Şu satırların yazıldığı sırada, bütün Türkiyedeki C.H.P. teşkilatı içinde, Genel Merkeze en haklı sebeplerden dolayı en ziyade kızanlar arasında bile bir isim sadece nefretle, sadece tiksinti uyandırarak anılmaktadır. Bu ismin sahibi, Nihat Erim, bunun böyle olduğunu, bir hafta sonra Alemdar Sinemasında toplanacak Kurultayın delegeleri kendisi hakkındaki hislerini açıktan izhar ettiklerinde görüp anlayacaktır. Partisini bir pula bir zailinin avuçları arasına bırakmaya kalkıştığının unutulduğunu sanan Nihat Erimin, bu hafta içinde İnönüye, o zalimin ve o salimin bütün yardakçılarının diliyle saldırması sükûnetleriyle şöhret yapmış C.H.P. lileri bile galeyana getirdi. Ateşli ve asil heyecanlarla dolu Gençlik Kolları Merkez Yönetim Kurulu bir tebliğ yaptı ve her kesin hissine tercüman oldu.

"C.H.P. li gençler olarak bu nevi anarşist ve çıkarcı taktiklerin nedenlerini çok iyi biliyoruz. Zamanın ve fırsatın kendileri için gelmiş olduğunu sanan bir avuç ipliği pazara çıkmış hizipçi, görülecek hesapları var idiyse partinin en büyük hakemi ve sahibi Kurultayı beklemeleri gerekirdi. Onların bulanık suda balık avlamalarına Atatürk ilkelerinin asıl sahibi ve bekçisi gençler olarak müsaade etmeyeceğiz.

Atatürk ilkelerinin tarumar edildiği, devrimlerin ve insan haklarının paçavra gibi ayaklar altında edildiği bir devrin alçak mümessilleriyle işbirliği yapan ve CHP. ni satış pazarlığına girişenlerin ağızlarına ne Atatürk ilkelerinden, ne de devrimlerden bahsetmek yaraşır. Üç beş liralık dünya nimeti uğruna partiyi satışa çıkaran siyasi bezirganlar kendileri için vaktin geldiğini ve ihanetlerinin unutulduğunu sanıyorlarsa hemen cevap verelim: Karşılarında C. H. P.'nin inanmış ve idealist kitlesiyle beraber daima gençlerini bulacaklardır."

Buna, Türkiyenin her tarafından gelen protestolar eklendi.

Hayret yaratan çıkış

İade-i itibar yolunda ve gününü beklleme politikasını takip ederek akıllı görünen bir tutumu terkedip, Nihat Erimin, çıkışların en yakışıksızını ve çirkinini yapması çok kimseyi hayrete düşürdü. Bazıları "Biz adamı daha akıllı bilirdik" dediler. Kendisini daha iyi tanıyanlar ise "Adam, işte budur" diye durumu izah ettiler. İki sözde de gerçek payı vardır. Adam, hiç de görünmeye zaman zaman muvaffak olduğu gibi akıllı değildir. Adam, korkunç ihtirasıyla, gergin sinirleri laçka olur olmaz en inanılmaz hatayı yapacak derecede devlet adamlığı vasfından mahrum bir talihsizdir. 1050 de Partisini lüzumsuz bir sertliğe sürüklemesi bulduğunu kaybetmesinin neticesidir. 1954'te partisini "üç, beş liralık dünya nimeti uğruna satışa çıkarması", aradığını bulamamasının neticesidir. Ama son hareketinde, yar-i vefakarı Turgut Gölenin pembe görüşlerinin rolü büyük oldu. Bir de, kurduklan Dörtlüde çatlağın daha Kurultaydan bile önce ortaya çıkısı Nihat Erime derhal harekete geçmesinin iyi olacağı intibaını verdi.

Dünden bugüne

Zira Nihat Erim, daha dün, kapıl kapı dolaşıp Kurultayda kendisinin hiçbir hareket yapamayacağını bildirmiş, bir yanda el altından diğer Üç ile temas ederken diğer taraftan onlarla konuşmalarının gizli taraflarını açıklamıştır. Bu açıklamalara bakılırsa, Kasım Gülek C.H.P. den ayrılıp bir takım A.P. liler ve başka "münhal kuvvetler"' ile bir yeni partinin kurulmasına taraftar olmuştur. Fakat Erim "A.P. den ileri gidebilir miyiz? O halde, şansımız ne? diyerek buna yanaşmamıştır. Erime göre Gülek, sanki İnönüyle eşitmiş de onunla güreşiyormuş gibi bir hava yarattığından dolayı memnundur. Ama bu, çocuk-

Hazin bir akibet

Bir şey olamamanın, bir devrede bütün gayeyi teşkil etmiş "Kırmızı Plaka"ya kavuşamamanın yüreğe akıttığı zehirin insanları ne hale getirdiğini anlamak için Don Kişotun Sanşo Pansası Turgut Gülenin son demecini okumak lazımdır. İbretle ve dikkatle.. Turgut Göle hiç fütursuz, zerrece çekinmeden, düştüğü gülünçlük çukurunu dahi düşünmeden, ustasının verdiği talimata uyarak C. H. P. nin bir koca meselesini, "Nihat Erim İşi"ni bir "AKİS ile çekişme" olarak ortaya koyuyor! Nihat Erim AKİS ile çekişmiş de, her şey ondan doğmuş..

Nihat Erim, Hüseyin Cahit Yalçın hapsedilip kendisinin başına bir para cezası kılıcı asılınca dize "AKİS ile çekişme" yüzünden gelmiştir. Nihat Erim, bundan kurtulmak için bir partiyi, iki pula, "AKİS ile çekişme" yüzünden satmaya kalkmıştır. Nihat Erim. 1954 seçimleri bilinen neticeyi verince "Ben İnönü gibi siyasi hayatımın sonunda değilim. Ben istikbalimi düşünmek zorundayım. Menderes herşeyi yapabilir. Onunla uyuşmak lâzımdır" tezinin "AKİS ile çekişme" yüzünden şampiyonu olmuştur. Nihat Erim Menderesi "AKİS ile çekişme" yüzünden "Millet lideri" ilân etmiştir. Nihat Erim Menderese "AKİS ile çekişme" yüzünden Kıbrıs Müşaviri olmuş, ondan sonra verimli bir "Avrupada görev" almıştır. Nihat Erim alçak bir zulüm idaresinin "AKİS ile çekişme" yüzünden savunucusu olmuştur. Nihat Erim, kendini "İnönü mütehassısı" diye "AKİS ile çekişme" yüzünden Menderese kiralamıştır. Nihat Erim bütün ideal arkadaşlıklarını "AKİS ile çekişme" yüzünden kurmuştur.

... ve Nihat Erim, AKİS kendisine tecavüz ediyormuş da ondan dolayı AKİSİ mahkemeye vermiş! Sanşo Pansa şu bir suali cevaplandırmalıdır: Tecavüze uğradığını sanan adam, gider mahkemeye başvurur. Yargıç önünde hesaplaşılır. Erkekçe davranış budur. Nihat Erim niçin AKİS hakkındaki dâvasını, Adnan Menderes ile birlikte imzaladığı bir müşterek dilekçeyle açmış ve Menderesin hâkimleri karşısına Menderesin paravanası arkasında ve Menderesin avukatı vasıtasıyla kendini temsil ettirerek çıkmıştır?

Şimdi, "Bir karakterin duruşması"mn yapılmakta olduğunu, bir "sahte şöhretin ipliğinin çırılçıplak pazara çıktığı"nı ne Don Kişot, ne zavallı Sanşo Pansası ne C. H. P. ye, ne de bütün türk umumi efkârına unutturmaya muvaffak olamayacaktır. Ne C. H. P., ne de bu toplum böylelerinin eline asla ve asla geçmeyecek, bunu başarmaya hiç kimsenin gücü asla ve asla yetmeyecektir.

Sayın Nihat Erimle Hasbıhal

Dr. Mustafa KENTLİ

İzmit Kongresinde az ve öz konuşmuş, sözde yumuşak bir demeç vermişsiniz. Anlaşılıyor ki, konuşmanızın "yumuşak başlı atın çiftesi" gibi bir etki yaratacağını umdunuz... Oysa ki, öyle olmadı. Sözleriniz, dudaklarda belli belirsiz bir gülümseme yarattı.

Size, felsefe tarihlerine kadar geçmiş bir müşahedeyi hatırlatacağım: Avustralyada "Bull-dog" adında bir cins karınca varmış. Bu karin» canın başı, küçük bir balta ile gövdesinden ayrılıma, başla-gövde arasında kıyasıya bir savaş başlarmış. Baş, gövdeye diş geçirir, gövde başa zehirli iğnesini sokar, çıkarırmış. Eğer çevredeki başka yaratıklar ayrılan parçalan götürüp yemezlerse, savaş yarım saat sürer, başla gövdenin erken ölümleriyle sona erermiş. Savaşın başlıca sebebi, öyle sanırım ki balta darbesinin dışarıdan geldiğinin anlaşılmamasıdır.

Yıllardan beri Halk Partisine karşı oynanmak istenen oyun, başla gövdeyi birbirinden ayırma oyunudur. Yıllarca yapılan denemelerde kullanılan baltacıklardan birinin sapı siz oldunuz. Fakat, karınca dramı oynanamadı...

İzmit konuşmasında verdiğiniz demokrasi dersine teşekkür ederiz. Hele insan hak ve hürriyetleri konusunda gösterdiğiniz titizliğe hayran olduk!.. Şu var ki, politikada önemli olan, ilimle "amel" edilip edilmediğidir.

27 Mayıs İhtilâli arefesinde hürriyetlerimizin tümü ayaklar altına alınırken, Meclis müzakerelerinin aleniliği bile yasak edilirken, üstelik bu iğrenç yasağın Basında yayınlanması bile yasak edilirken siz, Anayasa Hukuku Profesörü Nihat Erim, Yafa Kadısı gibi, iktidarın gösterdiği başköşeye kurulmuş, sakalınızı sıvazlıyordunuz.

Bu konuda, ayni kürsüde ders veren, sizden daha uysal olarak tanıdığımız başka bir Hoca kadar bile olamadınız. Ali Fuat Başgil, hiç olmazsa, Meclis müzakerelerinin aleniliğine tecavüz edildiğini söylemek cesaretini göstermişti.

Davranışlarınızın hepsini incelemenin yeri burası değildir. Siz, İhtilâle kadar, hem meşruluğunu yitirmiş bir iktidarın akıl hocalığını yaptınız, hem de Halk Partisi üyeliğini bırakmadınız. Hâlâ şeflik sistemiyle yönetildiğini iddia ettiğiniz Parti, size, kaşınızın üstünde gözünüz var, demedi. Hoşgörürlüğün bu derecesi hangi demokraside görülmüştür? Yeni planınızı biliyoruz: İnönü istese de istemese de, şimdilik ikinci ve ileride Partinin "Birinci Adam"ı olmak!.. Bu istek, yabancıların dediği gibi, cenaze arabasının atlarını bile güldürür...

Sayın Nihat Erim!

Hiçbir sanat, politika sanatı kadar, insan karakterini erken ve kesin olarak gün ışığına çıkarmaz. Aksi zannolunur.

Siz, başı gövdeden ayırmağa çalışan öteki küçük baltalardan birinin sapı durumuna düştünüz. Artık, Parti içinde iflah olmazsınız. Kaleminiz kırılıncaya değin Partiyi ve hürriyeti savunacağınıza dair bir kere daha and içseniz, size kim inanır? Günün birinde başka bir dikta heveslisinin Baş Müşaviri olmıyacağınıza nasıl inanalım?

Kurultay arefesinde size dostça bir öğüdüm var; İlminiz, İrfanınız var. Üniversiteye dönünüz. Yalnız, orada da nabza göre şerbet verme kuyundan vazgeçiniz.

Takdirlerimle.

ça bir memnuniyettir. Halbuki "C. H. P. içinde İnönü ne isterse o olur. Onun için, partide kalıp İnönüden sonrasını beklemek en akıllı tutumdur". Parti Meclisi nasıl teşekkül ederse etsin, İnönünün beraber çalışmayı kabul etmeyeceği bir tipin Genel Sekreter geçilmeyeceği de, Erimin ifade ettiği kanaat olmuştur.

Bundan sonra Erimin, gene al altından ve sureti haktan aracılarla İnönü ve yakınları nezdindeki sondajlarına sıra gelmiştir. Erim, başına gelenin "AKİS ile çekişmesi" ve "AKİS'i dâva etmesi" neticesi gediği gibi çocukça, gülünç, akıl almaz bir zehaba - samimi olarak veya öyle görünmekte fayda umarak - kanidir. Bundan dolayıdır ki sondajlarında "Ah, kalbinin nasıl kanayarak, Menderes vre Sefa Kılıçlıoğlu ile birlikte AKİS aleyhinde dâva açmaya icbar edildiği"nin acıklı hikâyesini Manakyan melodramlarını hatırlatan bir eda içinde terennüm etmiştir. Ama mesele, bir ucundan dahi, İnönü için "AKİS işi" olmadığından İnönü de, yakınları 1a teşebbüslere yüz vermemişlerdir.

Erim o zaman, İnönünün kendisiyle hiçbir zaman işbirliği yapmayacağını anlamış ve sinirleri laçka olup gemilerini yakmak kararını vermiştir.

C. H. P. ve AKİS

Aslında, AKİS'i bahis konusu etmek ve bir takım tutumlarda onu ortaya gütmeli bugünün taktiği değildir. Yıllar yılı bundan medet limanlar olmuştur. D. P. devrinde Menderesin ideal arkadaşlarının gazeteleri bu hikâyelerle doludur. Buna şimdi de devam edilmektedir. Böyle bir şeyi hayal etmek, İnönüyü hiç tanımamak demektir. İnönü çapında, İnönü tecrübesinde bir siyaset adamı bu önemde meseleleri böyle bir açıdan ele alacak! Bu, dünyanın bütün kargalarını kahkahadan öldürebilir. Ama başta Nihat Erim, çok kimse kendisini karşı tarafa "İnönüyü idare eden benim. O, benim tesirim altındadır" reklamıyla pahalıya transfer ettirdiği için, övünmesi boşa çıkıp İnönü hep ayni İnönü kalınca "Ah, o damadı olmasa ben ona istediğimi yaptırtırdım ama, işte o damadı yok mu?" diye yaptığının bir sahtecilik olmadığı, ortaya yeni bir "Damat Faktörü"nün çıktığı inancını vermeye çalışmıştır.

İsmet İnönü
Görev başında bir lider

Yoksa İnönü, tesir altında kalan değil, olsa olsa tesir altında bırakan adamdır ve İnönüyü "idare ettiği"ni söyleyen herkes sadece İnönü tarafından, zavallı farkına dahi varmaksızın idare edilen kimsedir.

Ama oyun çok usun zamandı, devam ettiğinden, bunu ciddiye alanlar pek ahmaklardan ibaret kalmıştır. Nitekim C. H. P. nin Gençlik Kolları Merkez Yönetim Kurulu, tebliğinde bu hafta bu konuya da en doğru teşhisi koydu ve şöyle dedi:

"Akis Dergisinin onlar veya başkaları hakkında ister iyi, ister kötü yazdıkları bizi zerrece ilgilendirmez. Adı geçen dergi partinin sözcüsü değildir.. O dergiye duyulan sempati veya antipatiden şahıslarınız için istifadeye kalkışmanız ve hisleri tahrik etmeniz gülünç ve çocukça oyunlardır."

Değişen hava

Perçemin düşmesi ve Nihat Erimin İnönüye reva gördüğü hitap tarzı hazırlanan Kurultayın havasına geniş ölçüde tesir etti. Bu sayede çok göz açıldı ve meseleleri realist açıdan görme lüzumunu ortaya çıkardı." Kasım Gülek Kocaelili "Düşman Kardeş" inden çok daha akıllıca davrandı ve popülaritesinden geri kalanı da Erimin kumar masasında oynamamayı daha doğru buldu. Avni Doğan işlerin çok kızıştığı şu sıralarda susmayı nedense tercih etti. Hele iki defa Genel Merkeze giderek Kemali Beyazıtla uzun uzun, eski iki dost gibi sohbet etmesi, Dörtlünün diğer kanadını bir hayli endişeye düşürdü. Öyle ki, mesele tam ortaya çıkmadan tedbirini almayı dahi düşündüler ve kuliste süratle "Doğanın geçen yılki Kurultayda takındığı tavır delegeler üzerinde menfi tesir yapıyor. Bizim onu empoze etmemiz çok güç oluyordu" laflarını çıkardılar.

Nitekim, Gülek taraftarı olmakla ün yapmış Kemal. Sarıibrahimoğlu bu konuda, hizbin başlarından daha keşin konuştu ve:

- "— Doğanın bizi yalnız bırakması tamamen hayrımıza olur. Partili, kör değneğini beller gibi bazı isimleri bellemiştir. Onları fikirlerinden vazgeçirmek, deveye hendek atlatmaktan güçtür.. Doğanın böyle bir manevraya girişmesi, evvelâ kendini sıfıra indirir. Sonra, bizim için hakikaten çok avantajlı olur.. Biz Nihat Erimi bile güçlükle Teşkilat takilere kabul ettirebildik. Geçen yıl listeye almamış olsaydık şimdi şansı gene çok az olurdu. Particilik biraz da alışkanlıktır" dedi.

Kurultayın antişambrı mahiyetindeki Gençlik Kurultayı bu hafta Başkentte işte bu hava içinde açıldı.

Bir gerçeği açıklama saati

Turgut Göle, Nihat Erimin Menderesle temasa, İnönünün, talimatı üzerine geçmiş olduğunu ilân ediyor. Kurultayın arefesinde. Erime hava yapmak için Tıpkı A. P. deki " Gökhan Takımı" nın, Burhan Apaydına, Bayara İnönünün gönderdiğini iddia etmesi gibi. Ama C. H. P., A. P. değildir. Bir yalanın yaratacağı hava, sadece yalancının mumunu söndürecektir. Zira Erimi Menderese İnönünün gönderdiği, Apaydını Bayara İnönünün gönderdiği kadar kaba ve adi bir yalandır.

İkinci yalan, çok şahit ifadesiyle tekzibe uğramıştır. Şimdi buyurun, ilk hâdisenin gerçek içyüzüne:

1954 seçimlerinin sonrası. Menderes dikta yolunda. Gözünü korkuttuğunu teslim alıyor. Server Somuncuoğluna, kaçakçı rum ortağı dolayısıyla şantaj yapılıyor ve o bertaraf ediliyor. Hüseyin Cahit Yalçın mahkûm ettiriliyor. Yalçın "Umurumda değil, yatarım" diyor. Far kat Nihat Erime de, gazetenin sahibi olması dolayısıyla külliyetli bir para cezası yükleniyor. Bu orada Mükerrem Sarol vasıtasıyla da Metin Toker aleyhinde dâva açtırılıyor. Sarol, bir dâvayı da Bedii Faik aleyhinde açıyor. Bedii Faik bir af dileme yoluyla yakayı sıyırıyor. Erim üzerindeki baskı da arttırılıyor ve Menderesin ideal arkadaşı Erime kurtuluş yolunu gösteriyorlar.

Bunun üzerine Erim, İnönüye mütemadiyen "Bu adamlar her şeyi göze almışlar, Paşam. Kendileriyle temas etmek lâzım" fikrini telkine başlıyor. Para cezasını ödemeye mecbur kalırsa, mahvolacağını söyleyerek sızlanıyor. Daha hassas tellere dokunmak istediğinde çoluk çocuğunun perişan olacağını bildiriyor. İnönünün dediği şu:

"— Bu senin bir hususi vaziyetin. Ne şekilde hareket edeceğine kendin karar verirsin. Ancak sana, bir şey söylemek isterim. Bu adamlar, şimdi sana dünyayı vaad ederler. Ama bir defa boynunu eğdirdikten sonra, seni kapılarına uşak yaparlar. Bunu asla hatırından çıkarma.."

Nihat Erim gitmiş ve mukadder akıbetini bulmuştur.

İşte, Turgut Gölenin bahşettiği "İnönünün talimatı!" Bunun canlı şahitleri, bir kısmı şimdi içerde, bir kısmı dışarda, ama hepsi aramızdadır.

A. P.

Son raund

Kamuran Evliyaoğlu, A.P. nin Büyük Kongresi bitip neticeler alındığında:

"— Tanrı, Türkü korusun" dedi

Sözde, mübalâğa payı vardır. Zira A.P. nin kaderine el koyan listeye bakıldığında söylenecek söz "Tanrı Türkü korusun"dan ziyade "Tanrı A.P. yi ve A.P. lileri korusun"dur. Ama onların elinde A.P. nin, en kısa zamanda bütün akıbetlerin en fecii ile karşıkarşıya kalacağı bu hafta bilhassa A.P. nin Meclis Grubunda bir gerçek olarak ifadesini buldu. O yüzdendir ki, Büyük Kongrede kürsüye dahi çıkabilmek için gerekli havayı yaratamayan bir "Mutedil Milletvekili" bu sefer azimli tavırla şöyle dedi:

"— A.P. nin Meclis Grubu seçimleri, maçın son raundunu teşkil edecektir. Bütün gücümüzle orada döyüşeceğiz. Yenilirsek, her şey bitecektir."

Biraz durdu, gülerek ilâve etti:

"— Arrivederci Roma!"

Gerçekten bu hafta, "Müfritler"'

C. H. P. Teşkilâtının

Bugün işlerin, mükemmellikten uzak da olsa, en insafsız ölçülerle dahi bir sene önceye nazaran iyiye gittiği herkes, her çevre tarafından kabul edilirken memlekette bir "üzgün zümre" belirmiştir. Bu, C. H. P. Teşkilâtının mensuplarıdır. C. H. P. Teşkilâtının mensupları, çeşitli sebeplerden ötürü ve çeşitli telkinlerin altında, nihayet çeşitli hislerin tesiriyle durumdan memnun değillerdir. Hükümeti âciz ve zayıf görmektedirler, kendilerinin terkedildiklerine kanidirler. Teşkilâttaki bu hava, A. P. deki "Gökhan Takımı"nın C. H. P. deki ikiz kardeşi "Dörtler Takımı"nın başlıca silâhıdır. Silâhın kudreti küçümsenmemelidir.

Önce, bir küçük grubun esas derdi olan '"D. P. gitti, ondan açılan yerleri biz kapamadık"ı bir tarafa bırakmak lâzımdır. Kim derse ki, böylesi C. H. P. içinde hiç yoktur, o gerçeği ifade etmiyor demektir. Ama kim derse ki C. H. P. Teşkilâtının bütün derdi bundan ibarettir, o da aynı derecede yanılmaktadır. C. H. P. içinde "10 yıl mücadele"yi klasik D. P. li ocak, bucak, ilçe veya il başkanının yerini almak, onun sahip olduğu menfaatlere sahip olmak, onun usullerini devam ettirmek için yapanlar şüphesiz eksik değildir ve bunlar şimdi, hayalleri gerçekleşmediği için ateş püskürmektedirler. Bankaya gideceksin, C. H. P. li olduğun halde kredi alamayacaksın! Bir telefon edip, kaymakamı dahi attırtamayacaksın! Çek böyle particiliğin, kuyruğunu.. Bunlar kongrelerde "Dörtler Takımı"nın silahendazlan olarak çalışmışlardır, Kurultayda aynı işi yapmaya çalışacaklardır.

Ancak C. H. P. Teşkilâtının, bunun dışında makul ve makbul şikâyetleri vardır. Teşkilâtın bilmediği, bunları meselâ İsmet İnönünün de, onun mesai arkadaşlarının da bildiği ve ciddiyetle çare aradığıdır. Görüş farkı, teşhisten ziyade tedavidedir.

1— Partizanlıktan şikâyetler. Çok C.H.P. li C. H. P. nin partizanlık yapmasını istememektedir. Ama C. H. P. ye karşı partizanlık yapıldığından şikâyetçidirler ve bunda haklıdırlar da... D. P. çok yere, her seviyede çok su başına, kendi adamlarını yerleştirmiştir. Bilhassa memleketin batı kesimlerinde bu durum bir vakıadır. Fabrikada müdürdür, işletme veya personel şefidir. Devlet dairesinde memurdur. İdarecidir. Orman koruyucusudur. Bunlar, akıllarınca eski devri aratmak için vatandaşa bin türlü eziyet vermektedirler. Mütemadiyen müşkilât çıkarmaktadırlar. Hadise küçük çevrede cereyan ettiği için C. H. P. lileri tanımaktadırlar. Herkese ve bilhassa onlara, illallah dedirtmektedirler.

C. H. P. Teşkilâtı bunların hışmından Hükümetin ve Genel Merkezin kendilerini korumadığından, sahipsiz bıraktığından dertlidir.

Peki ama, çare nedir?

D. P. 1950'de kendini buna eş bir durumda görmüştür. Bütün D. P. Teşkilâtı, iktidar alınır alınmaz parti idarecilerinin kapısına dayanmış, kendisine illallah dedirten bu "C. H. P. nin yerleştirdiği adamlar"ın temizlenmesini istemiştir. D. P. bunu, sahiden bir çare sanmıştır. Buna karşı, İsmet Paşa ve C. H. P. şiddetle vaziyet almış, çok memurun "evde denkleri hazır beklemesi"nin sebebiyet verdiği huzursuzluğu belirtmiş, bunun çare olmadığını haykırmıştır. Nitekim haklı olanın C. H. P. ve İsmet Paşa olduğu çabuk ortaya çıkmıştır. Zira D. P. nin partizan idaresi böyle başlamıştır. O fena, bu fena, şu fena.. Peki, bunun ölçüsü nedir? Kıstası kim tayin edecektir? Aracılığı Parti yapınca, D. P. bilinen D. P. haline gelmekte gecikmemiştir. Şimdi C. H. P. Teşkilâtının bunu hatırlaması lâzımdır.

Bir memur niçin D. P. amaline hizmet eder? Ya, D. P. nin politikasının memleket için faydalı politika olduğuna inandığı için. Ya da, menfaatini orada gördüğü için. Hükümet asıl kendi politikasının memleket için faydalı politika olduğuna kütleleri inandırmak yoluna bulmuştur. Hele Plânlı Devreye geçilince, iyilikler daha elle tutulur hal alacaktır. Menfaate gelince, geçmiş devrin Ur daha gelmeyeceği bütün bütün anlaşıldığı gün o sınıf tamamiyle ortadan kalkacaktır. Ama, Teşkilâtın sabırlı elması lâzımdır.

Kaldı ki, devlet mekanizmasındaki her dert arızi değildir. Bunların çoğu Dünyevîdir. Adalet kapısında işler çabuk yürümüyorsa, kırtasiyecilik çok sahada hakimse, güçlükler vatandaşın karşısına çıkıyorsa bunların hepsini işin başındaki adamın kötü niyetine vermemek lâzımdır. Sistem hastadır ve reorganizasyona muhtaç olan budur. Bunun bir günde, bir ayda, bir yılda tamamiyle halledilebileceğini sanmak için M. B. K. nin tecrübesiz idarecileri kadar saf olmak lâzımdır. Onların, bir kısmı sahiden iyi niyetli "dahiyane tedbir"lerinin memleketi ne hâle getirdiğini C. H. P. Teşkilâtı 15 Ekim günü gözleriyle görmüştür.

2 — İktidar ortaklarından şikâyetler. Çok C. H. P. li "Bizimkiler partizanlık yapmayacağız diyorlar. Ama ötekiler, mükemmelen yapıyorlar. Hâlâ, kendi adamlarını yerleştirmekteler. Nedir bu rezalet?" diye sızlanmaktadır. Ortadaki tipik misal, Ulaştırma Bakanı Rıfat Öçtendir. Bu şikâyette bir mübalâğa payının bulunması mümkündür. Zira öteki partiler de C. H. P. den aynı konuda zaman zaman dert yanmaktadırlar. Ama Rıfat Öçtenin temsil ettiği zihniyetin mevcudiyetini hiç kimse inkâr edemez. C. H. P. Teşkilâtı o bakımdan haklıdır. Ama bundan dolayı, daha ziyade kendi milletvekillerini göreve çağırması, kendi milletvekillerini harekete geçirmesi lâzımdır. Bir C. H. P. milletvekili mükemmel bir dosyayla ne zaman Meclis kürsüsüne çıkmış ve ciddi ithamda bulunmuştur?

İktidar ortakları, Koalisyonun başarıyla yürümesi şartının, C. H. P. nin başındakilerin yaptığı gibi partizanlığın reddi olduğunu hulus ile düşünmeli ve tedbirlerini spektaküler tarzda almalıdırlar. Onların yanında bizzat Başbakanın, gerektiğinde vaziyet almayı

D e r t l e r i

bilmesi şarttır. "Herkesle çalışabilme" şüphesiz ki meziyettir. Ama bu, "kendi mensuplarının zararı pahasına" olursa meziyet olmaktan çıkar.

3 — Hükümetin kuvvetinden şikâyetler. C.H.P. liler, memlekette zahiren hüküm süren anarşik havadan ve uçların aşırılıklarından, hele İnönüye ve C.H.P. ye reva görülen tecavüzlerden dolayı yaralıdırlar. Bunlara bir son verilmemesini Hükümetin aczi olarak görmektedirler. Bilinen Basının havaisi, yaranın üzerine tuz biber ekmektedir. 27 Mayısa ve onu yaratan kuvvetlere karşı açılan kampanya üzüntü vermektedir. "İnönü ne diye vaziyet almıyor, müsamaha ediyor?, Olur mu bu kadar rezalet?" feryadı çok C. H. P. linin ağzındadır.

Bu, İnönünün tutumunu hiç anlamamanın neticesidir ve bunda Genel Merkez yüzdeyüz kusurludur. Zira Teşkilât ile Genel Merkezin münasebetleri kesilmiş bulunduğundan ikincisi birinciyi tenvir görevini ifa etmemiştir, etmemektedir.

Nedir, Kuvvetli Hükümet? Atarsın gazetecileri hapse, ağzını açanın gözünü patlatırsın, yasak üstüne yasak koyarsın, gösterileri de, yürüyüşleri de menedersin, herkesin senden ödü patlar, "Tenkil! Tenkili" diye haykırırsın, olursun Kuvvetli Hükümet. Hayır. O zaman olursun Menderes ve Menderesin akıbetini ellerinle hazırlarsın. Gerçek, bunun tamamiyle dışındadır.

Bunun misali, Yürüyüşler Konusudur. Bir yıl önce Yürüyüşler başladığında Başbakanı çok sıkıştıran çıkmıştır: Dağıttır bunları, diye.. İnönü, bu hareketlerin itibarının kırılmasını beklemiştir. Şimdi, ne kadar haklı bulunduğu anlaşılıyor. Yürüyüşler, alakanın hiçbir türlüsünü çekmez olmuştur. Menderes, sinirleri perişan olduğu işin kaybetmiştir. İnönü, sinirlerinin sağlam olması neticesi kazanacaktır. Ama Teşkilâta bunu anlatmak, Teşkilâtı demagogların tesirinden kurtarmak lâzımdır.

Aciz Hükümet! Aciz Başbakan! Bugün Türkiyede Hükümetin ve Başbakanın istediği ne yapılamamıştır, istemediği ne yapılmıştır? Hiçbir şey! Aftan Plâna, Koalisyondan Vergilere, Tedbirler Kanunundan 22 Şubatçılara, herşeyde Hükümet ve Başbakan hasıl istemişse öyle olmuştur. Kuvvetli Hükümet budur ve hiç bir hükümet İnönü Hükümeti derecesinde mutlak kudrete sahip olmamıştır.

Kuvvetli Parti mefhumunda da durum aynıdır. Bir İl Başkanı bir telefon edecek, yer yerinden oynayacak! Kuvvetli Partinin böyle parti olduğunu sananlar fena halde yanılmaktadırlar.

4 — Seçim endişeleri. C.H.P. 15 Ekim seçimlerinde kuvvetini mübalâğa etmişti. Bugün, kuvvetini küçümsüyor. Bu Hükümet başarı kazandı mı, Türkiyede hiçbir, kuvvet C. H. P. nin sırtını yere getiremez. Ama bu Hükümet baltalanırsa hiçbir politika esnafı C. H. P. nin belini bir daha doğrultamaz. A. P. lilerin kendi taraftarlarına verdikleri "İktidar bizim.. Göstereceğiz" onlara" morfini, tuhaftır, A. P. lilerden çok C. H. P. liler üzerinde tesirli olmaktadır. Çok C.H. P. li bundan dolayı sinirli ve tedirgindir. Halbuki, Türkiyenin realitesi budur: Bu Hükümet haşan kazanırsa, C. H. P. li koalisyon seçimleri alacaktır. Bu Hükümet başarı kazanamazsa, A. P. seçimleri almayacaktır.

C. H. P. kuvvetini bilmeyen bir devdir. ,.

5 — Genel Merkezden sikayetler. Bugün, Genel Merkezi kifayetli bulan tek aklı başında C. H. P. li yoktur. Bundan dolayıdır ki bir takım maceracılar, Menderes ekolünün şakirtleri kendilerini ileri sürmektedirler. Menderes tipi politikanın bu memlekette ebediyen bittiğini mutlaka bilmek lâzımdır. Kurultay, günün şartlarını karşılayacak ve Türkiyedeki yeni tip parti çalışmalarını yürütecek Genel Merkezi başarıyla teşkil ettiği takdirde C. H. P. nin bütün ıstırapları devamlarını bulacaktır.

Gülek

Doğan

Erim

Göle

1 derdin 4 istismarcısı

in Büyük Kongredeki kolay Pyrrhus Zaferinden sonra sözler A.P. nin Meclis Grupu seçimlerine çevrildi. Bu seçimler Büyük Kongreden önce başlamış, ama bitirilememiştir. Turlarda Irkçı Ekalliyetin adayı Saadettin Bilgiç ile Mutedillerin adayı Ahmet Topaloğlu çekişmişlerdir. Çekişmede hep Bilgiç önde gitmiş, fakat gerekli oyu gene de toplayamamıştır. Bunun üzerine Irkçı Ekalliyet önce, mutad silâhı olan baskı ve şamatayı denemiş, Yeni İstanbul da Topaloğluna hücum ederek onu adaylıktan feragate zorlamak istemiştir. Fakat Topaloğlunun siniri, arkadaşlarının azmi mukavemet edince "Gökhan Takımı" başka bir manevra çevirmiş ve seçimleri Büyük Kongreden sonraya bıraktırmıştır. Bundaki hesap, Büyük Kongre neticesinin Grup üzerinde tesir yapmasıdır.

Tesir oldu. Ama, ters taraftan. Zira Büyük Kongre neticesinin, Grup aynı takımın elinden kurtarılmadığı takdirde ne A.P., ne Grup bırakacağı gerçeği bilhassa milletvekilleri tarafından farkedildi.

Açgözlülerin hışmı

Büyük Kongre, en seviyesiz cinsten bir ocak kongresi havası içinde geçtiyse bunda Parlamento binasının gösterisi, haşmeti başlıca rollerden birini oynadı. Başkente gelen delegelerin, kendi milletvekilleri ve senatörleri refakatinde Meclisi gezişleri, unutulmaz bir manzara teşkil etti Hemen hepsinin gözü, hırsla kamaştı. Kendi adlarına bu binada keyif çatanlar, bir kuruluş dalgası içinde "hasbelkader" oraya gelmişlerdi. Çok ağızdan, sık sık "Uf, anam!" nidası çıktı ve gelecek seçimlerde mutlaka bizzat gelmek arzusu perçinlendi. Irkçı Ekalliyet en ziyade bu hissi tahrik etti. Böylece delegeler birer yıkıcı olarak Kongreye katıldılar ve "Partici politikacı, partizan politikacı işbaşına!" sloganına uyarak bütün mutedilleri, askerleri, yüksek memurları temizlediler. Önümüzdeki seçimlerde A.P. nin adayları, sadece ve sadece yiyicilerle fanatiklerden teşekkül edecektir. Fanatikler, yiyicilerin önüne atacakları nimetler karşılığı sevk-i İdareyi ellerinde tutacaklardır.

Şimdi ilk hedef, Ragıp Gümüşpaladır. Zira Gümüşpala, Büyük Kongre köprüsü rahat geçilsin diye pohpohlanmıştır. Gerçek kudreti ellerinde tutanlar, böyle her hadisede olduğu gibi, en kısa zamanda paravanayı bertaraf edeceklerdir.

Suyu kaynayan Gümüşpala

Gümüşpalayla birbuçuk yıl beraber çalışmış olan eski A.P. li Kurucu üye Kamuran Evliyaoğlu bu mecmuaya şöyle dedi:

"— Pala Paşayı çok iyi bilirim. Birbuçuk yılda aramızda bazı arkadaşların hafif çıkışları dolayısıyla belki onbeş defa istifaya kalktı. Kendisini kolundan bacağından tutar, zaman zaman günlerce uğraşırdık. Şimdi bu tip olayların ortaya çıkması için sebepler çok fazla... Bir defa Irkçı Ekalliyetin militanları durup dururken meseleler çıkarıp Paşayı zorlayacaklar. Pala Paşa birinden birinde nasılsa istifa edecek. Yerine konacak olan isim elde mevcut: Süleyman Demirel bunun için Kurula sokuldu...

Pala Paşanın bir dahaki Kongreye kadar dayanacağını sanmıyorum. Bu mani de geçildikten sonra söylenecek tek şey var: Tanrı Türkü korusun!"

Kamuran Evliyaoğlu
"Vah benim emeklerim"

A.P. kongresinde bağıranlar
Şamatayla adam boğuldu

Süleyman Demirci şimdiden A.P. Teşkilât Başkanlığı -Genel Başkan Yardımcılığı- koltuğuna oturtulmuştur. Gerçi A.P. Genel İdare Kurulunda henüz vazife taksimi yapılmamıştır. Ama taksimin şekli aşağı yukarı bellidir. Propaganda Başkanlığına Gökhan Evliyaoğlu getirilecektir. Genel Sekreterlik ise Fethi Tevetoğlunun uhdesindedir., Nitekim Tevetoğlu, daha salı gününden Genel Sekreterlik makamına oturdu. Ama Irkçılar Çarşamba günü küçük bir pürüzle karşılaştılar ve Paşalarını ürkütmemek için EMİNSU'cu Orhan Süersanı Genel Sekreter seçtiler. Pala Paşa yanında muhakkak bir emekli istiyordu, dileği de kabul edildi.

Solcular

Katılarla titistler

Ültra solcularımız, yeni bir "Hain" keşfetmiş bulunuyorlar. Şimdi hiyanetle suçlandırılan - kendinizi

sıkı tutunuz- Yön ve onun yöneticisi Doğan Avcıoğludur. Yön ve Doğan Avcıoğlu "Sosyalist hareketi sabote etmek" günahını işlemişlerdir. Gündelik Vatanda, ziyadesiyle meşhur Benice Boran sol cephenin haftalığına ve yöneticisine saçı başı dağılmış bir Anna Pauker edasıyla ateş püskürmektedir. Söylediğine göre sol cephenin haftalığı ve yöneticisi, Türkiye İsçi Partisiyle Behice Boranları komünistlikle suçlandırmıştır!

... Ama Avcıoğlunun T.İ.P. hakkındaki bu ilk (ne yazık!) yazısı artık şüphe bırakmıyor ki bunun altında bazı hesaplar yatmaktadır. Saldırı, baskı kampanyası daha da şiddetlenir, ufukta beliren faşizm tehlikesi maddileşirse "dogmatik, katı doktrinci, memleket gerçeklerinden uzak" (uzatmaya ne lüzum var? Açıkçası komünist) onlardır, biz milliyetçi sosyalistiz diyebilmek hesabı. Bravo Yönün "sosyalist hareka-tin bütünlüğü konusundaki titizliği"ne!

Bu satırları Cemal Reşit Eyüboğlunun sahibi bulunduğu Vatanda, Cemal Reşit Eyülboğlunun ortağı olduğu Yön ve onun yöneticisi hakkında yazan Behice Boran -işin daha komiği, bu Eyüboğlunun da bir kapitalist oluşudur - Doğan Avcdoğluda bulduğu büyük kusuru da belirtmekten geri kalmamaktadır:

TİP'e tiye olmak diye bir lüzum da duyulmuyordu. Sosyalizm "tek" dir diye yazan, politikaya atılmaya hevesli, şahsi durumu bir partiye girmeye engel olmayan bir genç neden TİP'e girmek, orada kendisi gibi sosyalist aydınlar ve emekçilerle çalışmak arzusu duymazdı acaba? Hele kendisinin, hareketin nasıl yürütülmesi gerektiğine dair fikirleri, iddiaları olduğuna göre bu partiye katılması, orada görüşlerini savunup tenkidlerini yapması gerekmez miydi? Bir işçi hareketinin doğru yönetilmesine çalışmak bir sosyalistin kaçınılmaz görevi değil miydi? O halde? Üstelik parti toplumcu aydınları ısrarla çağırıyordu.

Türk - İş kanalıyla ikinci bir partinin kurulması suya düşünce Avcıoğlunun bu sefer işçilerden ümidi kesip yalnız aydınlarla ve Parlamentodaki ilerici senatör ve milletvekilleriyle "büyük bir sosyalist partisi" kuracağı haberleri geldi. Bu teşebbüs de olumlu bir sonuca bağlanamadı. Bu sefer "Sosyalist Kültür Derneği ortaya atıldı. Partiye üye olabilecek durumda olmıyanları teşkilatlandıracak, TİP ile işbirliği edecek, hattâ bu dernek parti üyelerinin de katılmasiyle ortak bir teşebbüs olacaktı. Ama birlikte yapılan tek bir toplantıdan sonra partiye bir daha müracaat yapılmadı.

Yön ve Vatan
Düşman yoldaşlar

Doğmatizm ve revizyonizm

Yoldaşlar arasında patlak veren buhranı, komünist alemde Stalin ile Tito arasında kopan kavgaya -bütün ölçüler mahfuz tutulmak şartiyle - benzetmemek imkânı yoktur. Stalin Titoyu nasıl revizyonistlik ve milli sosyalistliğe heves etmekle suçlandırmışsa, şimdi T.İ.P.ın etrafında birleşenler Yönü ve yöneticisini ayni iddialarla afaroz etmektedirler. Buna mukabil Yön ve yöneticisi de, T.İ.P.çileri doğmatizmle malûl görmekte, onları - Behice Boranın tabiriyle- komünist diye ilân etmektedir.

Aslına bakılırsa, sol cephedeki ikilik usun süredir hissedilmiyor değildi. T.İ.P.çiler "Parti Çizgisi"ne sıkı sıkıya sadık kalır ve sosyalizmin zaferini bir proletarya hareketiyle başarıya ulaştırmaya çalışırken Yöncüler sınıf çekişmesini tasvip eder görünmüyorlar, - ve gene Behice Boranın iddiasına bakılırsa-"sosyalizm meselesini bir aydın kadronun işbasına gelmesi şeklinde tartışıyorlar ve böyle bir kadroyu kestirmeden işbaşına getirmenin yollarını düşünüyorlardı". İki tarafı üzerinde ittifak ettiği nokta, demokratik düzenin ve seçim yolunun reddi idi. T.İ. P. e göre de, Yöne göre de bugünkü düzen içinde seçimlere "Ağalar" hâkim oluyordu, o silahlarla çarpışmayı kabul etmek mağlûbiyeti peşinen kabul etmek demek olacaktı. T.İ.P. bu durum karşısında alttan, Yön. üstten 3 hareketi hazırlamaya çalışıyordu.

Doğmatiklerle revizyonistler arasındaki iplerin kopması ve tarafların birbirlerine karşı saldırıya geçmesi aslında her iki grubun da ümidini kaybetmiş olduğunun açık delilidir. Memleketin sağlam kuvvetleri, Ordu, Gençlik ve Basın, bunların yanında C. H. P., oynanan oyunu görünce ve "o çeşit solculuk"u red dedip komünizm tehlikesiyle faşizm tehlikesini tamamiyle eş vehametli tehlikeler olarak karşısına alınacak en mühimi, bu cereyanın düşmanın en az o nisbette sevimsiz "Gökhan Takımı" olduğu demagojisi yenilikce yoldaşlar hınçlannı birbirlerinden alma durumuna düşmüşlerdir.

İki tarafın da, başarısızlık sebebi diye ötekini göstermesinin büyük hikmeti, başarısızlığı artık elleriyle tutup gözleriyle görmeleridir. Ama onlardan, bunu işçiler ta kendileri görmüşlerdir.

BİR VESİKAMIZ VAR

"Toprak Ağaları" Kaldordan yana

Bundan bir süre önce, İnönü Hükümetine bir rapor verildi. Raporda "Memleketimizin zirai ve iktisadi bünyesine uygun düşen vergi sistemi ne olmalıdır?" başlığı altında şunlar söylenmektedir:

"Bugünkü iktisadi, zirai ve sosyal bünyemize en uygun düşen şekil, görüşümüze göre, ekili ve dikili saha üzerinden (dekar başına) muayyen bir vergi alınmasıdır. Bu sistemin tatbik sekli ve faydalan şunlardır:

1 — İstihsal miktarına bağlı olmaması dolayısiyle sabit matrahlı, dekar başına alınacak bir vergi, istihsali teşvik edici bir tesir icra eder, verimi artırır.

2 — Geniş arazi sahiplerinin daha fazla vergi ödemelerini sağlar.

3 — Vergi miktarı, ekilen mahsulün cinsine ve toprağın verimine göre değiştirilebilir.

4 — Zirai istihsali, arzu edilen mahsul çeşitlerine yöneltmek hususunda, memleketin zirai politikasının istikametini tâyin mevzuunda, çok fayda sağlar.

5 — Verginin tahsili kolaydır. Devlete yeni masraf tahmil etmez, personel kadrosunu artırmaz.

6 — Alışılmış bir vergi sistemidir. Sosyal bünyemize en uygun ve en mahzursuz bir vasıf taşımaktadır.

7 — İtalya ve Japonyada, zirai kazançlara, halen, bu vergi sistemi tatbik edilmektedir. Bu sistem, çok kısa bir devrede, japon zirai istihsalinin iki kata çıkmasında âmil olmuştur. Japon ve İtalyan çiftçilerinin, kısa zamanda kalkınmalarında, dekar başına alman vergi usulü, büyük rol oynamıştır.

8 — Arazi sahası üzerinden alınacak bir vergide, küçük çiftçi muafiyet sınırı ve vergi istisnası, daha objektif ölçüler dahilinde tesbit edilebilir."

Bu raporun altındaki imza, Kaldora ait değildir. Bu raporun altındaki imzayı hiç kimse düşünmemelidir, zira bulamaz. Bu raporun altındaki imza, Hükümeti tesir altında bırakıp Kaldor gibi bir kıymetin tavsiyelerini hasıraltı ettirttiği gürültüyle ilân edilen -Demokrasinin bu yüzden Türkiyede sökmeyeceği belirtilir! - "Toprak Ağaları"na aittir. Bunlara, meşhur "Kadirlili Toprak Ağaları" da dahildir. İşte, imzalar:

Adana Çiftçi Temsilcileri, Bursa Çiftçi Temsilcileri, Ceyhan Çiftçi Temsilcileri, Hatay Çiftçi Temsilcileri, İçel Çiftçi Temsilcileri, Konya Çiftçi Temsilcileri, Maraş Çiftçi Temsilcileri, Niğde Çiftçi Temsilcileri, Salihli Çiftçi Temsilcileri, İzmir Çiftçi Temsilcileri, Urfa Çiftçi Temsilcileri.

Kaldor ile "Toprak Ağaları" tarım vergisinin alınma sekli hakkında Hükümete es istikamette tavsiyede bulunmuşlardır. Bu, hiçbir şey ispat etmese, Kaldor Raporunun "Toprak Ağaları"nın menfaatini haleldar ettiği için Hükümetçe makbul görülmediği iddiasının bir kaba yalandan ibaret bulunduğunu ispat eder.

Fazlı Meto
"Verelim, ama..."

Üzerinde fikir yürütülen, polemikler yapılan çok meselenin aslının hiç bilinmediği nasıl ortaya çıkıyor! ..

Zorları ne?

Çok kimse, Kaldorun raporunun Türkiyede tatbik kabiliyetinin, imkânının bulunmadığını söyleyenleri mat etmek için şu silâhı kullanır: "Canım efendim, koca ingiliz-mütehassıs komünistmiş! Olur mu, böyle şey?." Kaldora komünist diyen var mı, yok mu meçhul. Ama var diyenler, bir takım kuş beyinlilerden başkası olamaz. Kaldor elbette ki komünist değil. Kaldor Türkiyenin şartlarını, meselelerini, durumunu bilmiyor. Gelmiş, bir kaç gün kalmış, ne söylemişlerse o temelin üzerine fikriyatını bina etmiş, söyletileni söylemiş, gitmiş. İnsaf ile düşünmek lâzımdır: Bir kaç gün içinde - topu topu on gün - türk tarımının bünyesini anlamak kabil olabilir mi? Nitekim bu yüzdendir ki, türk tarımının bünyesini mükemmelen bilen "Toprak Ağaları"nın bambaşka sebepten dolayı şampiyonluğunu yaptıkları tezin eşini, tabii bambaşka sebeple Hükümete akıl diye satmıştır.

"Toprak Ağaları", hiçin dekar başına vergi ister de, ne kazanırsa onun vergisini vermek istemez? Bunun kendilerine göre sebebi şudur: Maliyeyle karşıkarşıya gelmek, onun kontrolüne tabi olmak, üzüntü ve eziyet çekmek, defter tutmak, faturayla bağlanmak istememektedirler. Ama bu, öteki mükelleflerin tabi oldukları muamele değil midir ki? Yani başka sektörlerde çalışanlar Maliyeyle karşı karşıya gelmeye, onun kontrolüne tabi olmaya, üzüntü ve eziyet çekmeye, defter tutmaya, faturayla bağlanmaya pek mi can atmaktadırlar? Tarım sektöründe çalışanların ileri sürdükleri güçlükleri inkâr etmek hiç kimsenin hatırından geçmez. Ama bunlar, mübalağa edilmemelidir. Kaldı ki, vergi deyince içi titreyen ve bir şa-

hin olan Maliye açık açık diyor ki: "Ben o tarz vergi alamam!"

Faturasız cennet

Çok kimse sanır ki tarım gelirlerinden vergi, sadece o Sektörde bir kazanç teşkil edecektir. İş, bunun çok ötesindedir ve "Toprak Ağaları" bundan dolayı dekar basına vergiye taraftardırlar. Bir defa, Kazançları ne olursa olsun bir belirli ve tabii yüksek kazançlarda başka sektörlerin ödedikleri nisbetlerden çok az vergi vereceklerdir. Belki ilk yıl, miktar itibariyle, Beyannameli Vergiden fazla tahsilat imkanı bulunacaktır. Ama bu, hep sabit kalacaktır. Sonra, bir takım "Takdir Komisyonları" ile karşı karşıya kalmak kendilerini fazla tedirgin etmemektedir. Bundan başka, dekar başına para ödediler mi Servet Beyannamesi vermeyecekler, karlarının miktarını hep gizli tutacaklardır. Bir de, faturana muamele yapmakta devam edeceklerdir.

Faturasız muamele, meselâ bütün bir mensucat sanayiinde açık kapıdır ve çok fabrikanın kendisini inanılmaz derecede kısa müddetler içinde amorti edivermesinin sebebi hikmeti budur. Çukurovada fabrikatör, aynı zamanda pamuk tarlasının da sahibidir. Yani hem alıcıdır, hem satıcı. Fiyatları nasıl isterse, sanayici sıfatıyla defterine öyle işlemektedir. Vergi dekar başına oldu mu, o tarz hesap kitap gene aynı kalacaktır. Faturaya tabi olmamak, bu bakımdan büyük istifadeler sağlayacaktır.

Hükümet, Gelir Vergisini önce şöyle bir, bu bakir sahaya sokmak istiyor. Meseleyi o açıdan ele almak lâzımdır. Hele bir, tarım sektöründe gelir nedir? Bu, bir anlaşılsın. Vergi kaçırılmayacak mıdır? Hele başlangıçta, şüphesiz. Ama, akıllı Hocanın hikâyesini unutmamak lazımdır: Adam köye Hoca olmuş. Bakmış, kimse namaz kılmıyor. Sormuş. "Aman Hoca efendi" demişler, "su yok ki abdest alalım. Ayakkabıları çıkarınca çalıyorlar Halbuki başka türlü de namaz olmazmış. Kılmıyoruz". Hoca düşünmüş. "Ziyanı yok. öteki çeşit de namaz kılınır" demiş. Köyde başlanmış namaz kılınmaya. Hocanın zamanı gelmiş, başka yere nakletmişler. Yeni Hoca, eski Hocanın abdestsiz, ayakkabıyla namaz kıldırışına pek şaşmış. "Yahu" demiş, "böyle namaz olur mu?" Eskisi gülmüş: "Ben namaza başlattım, sen de adabıyla kılmaya alıştırırsın".

Şimdi, bir gerçek: Çukurovada geçen yıl 102 bin ton pamuk olmuştu. Bu yıl 127 bin tondur. Aradaki 25 bin tonun bedeli 125 milyon liradır. Bütün Türkiyede sadece Çukurovanın, sadece pamuğunun, sadece bir yıllık, sadece istihsal fazlası! Buna mukabil, bir yıl içinde bütün Çukurovanın sadece istihsal fazlası olarak meselâ bu yıl 125 milyon lirayı cebine indirdiği! Düşününüz, bu istihsal fazlasıdır. Yani, pamuk geçen yıl kadar olsaydı çiftçi gene geniş kârını yapacaktı. Bu, kârın kâsıdır. Eee, bundan vergi alınmayacak, olur mu?

Nitekim, Adana çiftçilerinin akıllı ve ileri görüşlü başkanı Fazlı Meto bu konudan Kaldor Raporunun esasını müdafaaya başlarken, herkes gibi şöyle demektedir:

"-— Vergi vermeyelim demiyoruz. Ama, dönüm başına bir şey tesbit etsinler, bizden ottu alımlar.,"

Buğday çuvalları üzerinde çiftçi
Gel keyfim gel

Türkiyenin tarım gelirlerinden alınması düşünülen vergi: 100 milyon lira!

Bir verginin hususiyeti

Mali konularda en ufak bilgi sahibi herkesin, bir gerçek malûmudur: Tarım gelirleri en zor vergilenen gelirlerdir. Mükellefler, geniş ölçüde kifayetsizdir. Tarım işçileri seyyar kimselerdir. Bir takım masraflar ve bir takım kârlar muğlaktır. Tarım sahaları gözden uzak, vergicilerin eli altında olmayan sahalardır. Bunların hepsi doğrudur. Ancak doğru olan bir nokta daha vardır: Sadece

Yani, Çirfçiler Birliğinin görüşü. Yani, Kaldorun görüşü. Yani, "Toprak Ağaları" ile Kaldor bir yanda, Hükümet ikisinin de karşısında, "Toprak Ağaları" şüphesiz samimi. Kaldor da samimi. Hükümetin samimiliğine şüphe yok.

Samimi olmayanın kim olduğu anlaşılıyor, değil mi? Bir vergi meselesini bir sınıf meselesi gibi gösterip bu rejimi o yüzden yürüyemez ilân eden sahtekar!

Ne sahtekarsın, sen! Sen, kızıl papaz!

İŞ ALEMİ

Dış Ticaret

Tebliğler

Resmi Gazeteyi karıştıran ithalâtçı, Türk parasının kıymetini koruma hakkında 17 sayılı karara ilişkin ithalata ait 1 numaralı tenliği görünce:

"— Allah Allah!.. Bayram değil, seyran değil.." diye söylendi.

İthalâtçının şaşırmakta haklı ol' madiği iddia edilemezdi. Zira ithalâtla ilgili tebliğlerin Dış Ticaret rejimlerinden sonra çıkarılması adet hükmüne gelmişti.

Meselâ 67 sayılı tebliğ, rejimin ilanından sonra, 25 Ocak 1961 de; 75 sayılı tebliğ gene bir yıl sonra, rejim ilân edilince 24 Ocak 1962 de; 77 sayılı tebliğ ise, gene rejimle ilgili olarak 5 Temmuz 1962 de yayınlanmıştı. Halbuki ithalâtla ilgili ve 1 sayılı tebliğin neşrine sebep olacak herhangi bir rejim değişikliği yapılmamıştı. 1 sayılı tebliğin çıkarılmasını mazur gösterebilecek yegane sebep, bundan önceki 77 sayılı tebliğin yürürlükten kaldırılan 14 sayılı karara ilişkin olmasıydı.

Böylece, kaldırılmış bir kararnameye ekli bir tebliğin de yürürlükten kaldırılmış olması sağlanmaktaydı. Ancak, Ocak ayında yeni Dış Ticaret rejimi çıkarılınca, 1 sayılı tebliği tekrar değiştirme zarureti Ortaya çıkacak, bu suretle gerek özel gerek resmî sektörün bir de 17 sayılı para koruma kararına ekli tebliğle uğraşması lâzım gelecektir,

Yeni tebliğde yapılan değişikliklere gelince, genel olarak 77 sayılı tebliğin fazla bir değişikliğe uğramadığı söylenebilir. Özetlemek gerekirse, ilk değişiklik, fiyat tesciliyle ilgili 4. maddededir. "İthal edilecek malların fiyat tetkik ve tescil muameleleri, ilgili tebliğ hükümlerine göre yapılır" denilen 4. madde kaldırılmış, yerine 16. madde konularak, "İthalatçılar, ithal müsaadesinin alınmasını müteakip, münhasıran ithalâtın memleketler ve fiyatlar itibariyle seyri ve hacmi hakkında istatistik bilgiler temini maksadına matuf olarak fiyat tescil dairesine müracaat ve yetkili bankalarda ithalât hesaplarının kapatılması sırasında bu daire tarafından verilmiş tescil belgesini aramakla mükelleftirler" denilmiştir. Bu suretle yapılmakta olan muamele Resmî Gazetede açık bir şekilde gösterilmiş olmaktadır.

Tebliğde önemli değisiklik, ithalâta tahsis edilen dövizlerin cinsini gösteren maddede yapılmış ve 77 sayılı tebliğde 11. maddede gösterilen bu konulara bir hayli serbestlik getirilmiştir. 11. maddedeki, "İthalât hangi memleketten yapılacaksa mal bedeli o memleket parasıyla transfer edilir., Aramızda tediye anlaşması olan memleketlerle mevcut anlaşma hesabı o memleket parası addolunur" hükümleri tamamen kaldırılarak transfer muamelelerine sey yaliyet tanınmıştır.

Yeni hükümler

İthalatın icra edilememesi halinde dövizin geri getirilmesi ve mal bedellerinin iadesine müteallik taleplerin yetkili bankalarca tetkik ve intaç olunacağına dair hüküm yürürlükten kaldırılmıştır. Buna karşılık, "Her ne suretle olursa olsun, süresi içinde ithal edilmeyen malların ödenmiş bulunan bedellerinin fiilî ithal için tâyin edilen sürelerin bitiminden itibaren en geç üç ay içinde yurda getirilerek yetkili bir bankaya satılması lâzımdır" hükmü konulmuştur.

1 sayılı tebliğde, CİF-CF-FOB farkları hakkında yeni hükümler getirilmiş, CF veya CİF esasına göre verilmiş bulunan müsaade konusu malların Türk deniz, kara, hava nakil vasıtalarıyla getirilmesi halinde navluna tekabül eden dövizlerin Türk parasına çevrilmiş veya navluna tekabül eden miktarda aynı cinsten fazla mal ithal edilmiş olduğunun ithalâtçılar tarafından yetkili bankalara tevsiki mecburiyeti konulmuştur.

Muhlis Ete
Şansı yaver

Ayrıca, rejim esasları dâhilinde mahrecine iade edilecek mallardan bedelleri ödenmiş olanları için Kambiyo mercilerinden müsaade alınması mecburiyeti konulmuştur. Rejim dahilinde ithal edilmeyen mallara ait olmak üzere getirilen yeni hükümlere göre, ithal izni olmadan veya başka bir tarifeye giren mal için alınan müsaadeye istinaden başka bir mal ithal edilemiyeceği gibi, rejime göre ithali yapılmayan veya yapılamayan malların gümrüklerde satışı veya sair' suretlerle tasfiyesi, önceden transfer edilen bedelleri sebebiyle, ithalâtçıların sorumluluklarını kaldırmayacaktır.

Bundan gayri, gümrüklere getirildikleri tarihte, mer'i Dış ticaret ve Kambiyo mevzuatına göre muteber bir ithal müsaadesi bulunan ve bedeli önceden ödenmemiş olan malların gümrüklerce satış suretiyle yurda sokulması halinde satış bedelinden sonra kalacak meblâğ bu mal için tahsis edilen miktarı geçmemek kaydıyla hariçteki satıcısı lehine Maliye Bakanlığınca transfer izni verilebileceği hükmü de tebliğde yer almış, ancak bunun için bazı şartlar derpiş edilmiştir.

77 sayılı tebliğde, "Maliye Bakanlığından ihtiyaç belgesi talebinde bulunacak ithalâtçılar, ithal edecekleri maddelerin yerli sanayinin mevcut olup olmadığını ve mevcutsa miktar ve evsaf bakımından ithalâtı karşılamaya yeter durumda olup olmadığını Sanayi Bakanlığından alacakları bir belge ile tevsik ederler" hükmü, mevcuttu. Yeni tebliğ hu konuda daha realist bir tavır takınmış, bu mükellefiyeti bütün ithalâtçılardan kaldırarak sadece resmi sektöre tahmil etmiştir. Ayrıca, bu konuda kesin bilgi olduğu takdirde belge aranmayabileceği hükmü de konulmuştur.

Yeni tebliğde, Kambiyo mercilerinin kontrol sahalarını gösteren liste mevcut değildir;

1,5 yaşındaki tebliğ

Son olarak, 1 sayılı tebliğde, 77 sayılı tebliğde bulunmayan iki geçici maddeye yer verilmiştir. Bunlardan biri, bu kararın yürürlüğe girdiği tarihten Önce tecrübe maksadıyla ve muvakkat kabul yoluyla getirilmiş maddelerin Maliye Bakanlığının önceden izni alınmaksızın kati ithali ve bedellerinin transferine imkan vermektedir. İkincisi ise, gümrüklere getirildikleri tarihte muteber bir ithal müsaadesi bulunan ve bedeli önceden ödenmemiş malların gümrüklerce satışı suretiyle yurda sokulması halinde, satış bedelinden vergi, resim ve sair mükellefiyetlerin tenzilinden sonra kalacak meblâğın, bu mal için tahsis edilen miktarı geçmemek kaydıyla, hariçteki satıcısı lehine satıcı veya mümessilleri tarafından tebliğin neşri tarihinden itibaren üç ay zarfında müracaat edilmesi şartıyla transfer edileceği hükmüdür.

1 sayılı tebliğde yapılan değişiklikler bunlardan ibarettir. Eh, 1,5 yıllık ömrü olan bir tebliğ için de bu kadar değişikliği küçümsemek lâzımdır. Zira, nasılsa yenisi de bir hayli değişikliği ihtiva edecektir. Bu da Ticaret Bakam Muhlis Ete lehine müspet bir p u a n olarak kaydedilebilir.

Bitirdiğimiz haftanın ortasında 1 sayılı tebliğde yapılan değişiklik bilhassa ithalâtçı tüccar arasında az da olsa memnuniyet uyandırdı. Bir tüccar, AKİS'in İstanbul muhabirine şöyle dedi:

"— Dış ticaret rejiminde daha büyük çapta ferahlık beklemekteydik. Fakat ne yalan söyleyelim pek bulamadık. Ama 1 sayılı tebliğde yapılan değişiklik memnuniyet vericidir."

Bilhassa transfer muamelelerinde kolaylık sağlayacak değişiklik memnuniyet uyandırdı.

Birkaç çizgide B İ Z İ M K İ L E R

1947 yılına kadar memlekette kullanılan ilaçların ampulleri dışarıdan ithal edilmekteydi. O yıl, kurulan Feget ampul fabrikası, memleketin ilaç ampulü ihtiyacını karşılamaya başladı. Aradan geçen onbeş yıl, Feget Şirketi tek başına ampul imalâtına devam etti.

Fakat şimdi Feget'in ortaklarından Adnan Birgi bir anlaşmazlık yüzünden - esasen, bizde kurulan ortaklıklar ya ziyan ederek, ya da kavga ile son bulurlar - Feget'ten ayrılarak Kartalda yeni bir ampul fab rikası kuruyor. Bu suretle ampul imalatı serbest reka bet sahasına girmiş olacaktır.

Şubat ortasında faaliyete geçecek olan ampul fabrikaisının kıymeti 1,5 milyon lira civarındadır. Kapasitesi de memleket ihtiyacının yüzde 50 sini karşılayacak seviyededir, yani yılda 60 milyon ampul imal edebilecek seviyede...

Bu suretle, her yıl Orta Doğu, Pakistan gibi memleketlere 300 - 400 bin dolar değerinde 60-70 bin ampul ihracının kabil olabileceği anlaşılıyor.

Birgi Sanayi Anonim Şirketi adını alan yeni ampul fabrikasında sermayenin büyük kısmı Adnan Birgiye ait bulunuyor.

Özel sektör, akla gelen ve gelmiyen bir çok sahalara el atıyor. Naylondan, ilâç ham maddesine, suni elyaftı tahtadan otomobile kadar çeşitli imalât memleketimizde görülmeye başladı.

Bunlardan birisi de saat imalâtıdır. Şimdiye kadar memlekette saat montajı yapılmaktaydı. Bundan bir kaç yıl evvel saat imalatına geçileceği söylenseydi, kimse inanmazdı. Halbuki Cemal Akçayla 500 bin lira sermaye ile, parçalarının yüzde 65'i yerli olarak yapılacak olan bir saat fabrikası kuruyor: Zemberek, pandül, maşa ve milleri ithal etmek suretiyle, geri kalan aksamının yerli yapılacağı fabrika Şubatta faaliyete geçerek, yılda öncelleri 72 bin, daha sonraları da 200 bin adet çalar masa ve duvar saati -Üstad Ulunayın deyimiyle "Münebbihli Saat" - imal edecek. Fabrika ayrıca bekçi kontrol saatleriyle, su saatleri de yapabilecek şekilde hazırlanıyor. Memleketin çalar masa ve duvar saati ihtiyacı 150 bin adet civarında olduğu için ilerde her yıl 50 bin saat ihracı kabil olabilecek. Bu suretle, bir taraftan ithalâtın durması, öte yandan ihracat dolayısiyle aşağı yukarı yılda 400 bin dolar döviz tasarrufu olabileceği hesaplanıyor.

Yerli saat imalâtı fiyatlara da büyük mikyasta tesir edebilecek. Zira, halen ithal malı, saatler 50 lira ile 80 lira arasında satılmaktadır. Halbuki yerli saatler 35 liradan satılabilecektir. Bu yüzden çalar saat ithalatının tamamen durdurulması icabediyor.

Saat fabrikası sadece Cemal Akçaylı tarafından değil, aynı zamanda Musa Akçaylı - amcasıdır - tarafından da kuruluyor. Sadece birincisi makineleri Almanyadan, diğeri ise İngiltereden getirtiyorlar.

Bu suretle amca ve yeğen aynı sanayi kolunda birbirlerine rakip olarak çalışacaklar. İlerde birleşmezler se tabii...

Hindistan

"Ateş kes"in hikâyesi

Çinlilerin bir "ateş-kes" anlaşması teklif etmeleri üzerine Çin-Hind sınır ihtilafı yeni bir safhaya girdi. Henüz ortada kabul edilmiş bir "ateş-kes" anlaşması mevcut olmadığı halde, harbi başlatan çinlilerin harbetmekten vazgeçmeleriyle birlikte silahlı çatışma da durdu. Böylece harbin tamamen hintlilerin kontrolü dışında cereyan etmekte olduğu bir defa daha ortaya çıktı.

Çinlileri silahlı çatışmaya son Vermeye doğru iten çeşitli sebepler vardır. Önce Çin tehdidi, Hindistanın Batı ülkelerinden süratle ve çok geniş ölçüde yardım görmesine yol açtı. Hindistanin talebi üzerine Başkan Kennedy, Dışişleri Bakan Yardımcısı W. Averell Harriman başkanlığındaki 25 kişilik bir heyeti yardımı teşkilatlandırmakla vazifelendirerek Hindistana gönderdi. Hemen arkasından ufak çapta silah ve mühimmatla birlikte 12 adet C-130 Hercules nakliye uçağının, personeliyle birlikte, gönderilmesini emretti. İngiltere 150 ton silâhla yardıma koştu ve bunu 80 Canberra jet bombardıman uçağının takip edeceğini bildirdi. Avustralya, "şimdilik" kaydıyla, 1,8 milyon dolarlık silâh ve mühimmatı harekete geçirdi ve ilerde bunun daha da artabileceğini ifade etti. Çinle ticari münasebetlerini muhafaza etmeye özel bir itina gösteren Kanada bile Pekine buğday satmaktan vazgeçmeyi düşündüğünü açıkladı. Sonra Güney Asyanın, Orta Doğunun ve Afrikanın tarafsız ülkelerinin bu ihtilafta Hindistanın yanında yer alması, Çini "ateş-kes" anlaşmasını teklif etmeye zorlayan diğer bir sebep oldu. Nitekim, bu sebeplere teklifin metninde şu sözlerle işaret edildi: "Biz bilhassa durumdan Amerikan emperyalizminin istifade etmekte oluşuna üzülmekteyiz... Bu, Çin ve Hind halklarına ve aynı zamanda Asyanın barışı ile Asya-Afrika tesanüdüne karşı çok ciddi bir tehdittir."

Bütün bu sebeplerin yanısıra Sovyetlerin de Himalayalardaki Silâhlı çatışmadan hoşlanmadığı biliniyordu. Hattâ bazı Kremlin mütehassısları, Sovyet Rusyanın, çatışmaya son vermesi için, petrol sevkıyatını durdurma tehdidiyle Çin üzerinde baskı yaptığını dahi söylediler.

Eyüp Han
"Cihar attım şeş oynadım..."

Aslında bu sebepler, Çini, Hindistana hücum ederken elde etmeyi düşündüğü hedeflerden feragat etmeye de zorlamamıştır. Çünkü o hedeflere zaten ulaşmamıştır. Hindistanın Asya ülkeleri üzerindeki prestiji büyük bir darbe yemiştir. İktisadi kalkınmasını geciktirmek pahasına da olsa, Hindistan, silâhlanma yoluna girme kararını vermiştir. "Nihayet ateş-kes anlaşması, Çinin şimdiye kadar elde ettiği Hind topraklarını terketmesi anlamına gelmemektedir. Harbi kazanmış olan Çin, zamanını çok isabetle seçtiği bir ateş-kes anlaşması ile şimdi de sulhu kazanmak istemektedir.

Çinliler ateş-kes teklifinde "1959 daki fiili kontrol hattı"nın sınır kabul edilmesini ve tarafların bu hattan 20 kilometre içeriye çekilmesini teklif etmektedir. Halbuki asıl ihtilâfı yaratan bu "1959'daki fiili kontrol hattı"dır. Çin Başbakanı Çu En Lai, Nehruya gönderdiği mektupta "Hindistan kuvvetleri Pekin tarafından tesis edilen hattın gerisine çekilmezlerse, ateş-kes kararının bozulması muhtemeldir" demektedir. Nehru ise, Çin Başbakanına gönderdiği cevabi mesajında "Barışçı müzakerelere girebilecek bir atmosfer yaratılabilmesi için 8 Eylül 1962 tarihinden önceki statüye dönülmesini" şart koşmuştur. Çin teklifleri hakkında da, "Bu teklifler Hindistanın tesbit, edilmiş sınırlar üzerindeki haklarını açıkça ve fiilen değiştirmeyi derpiş etmektedir" demiştir. İçişleri Bakanı Shastri de, Pekinin şartlarını kabul etmektense, Hindistanın, her karış toprağını savunmak için çarpışacağını belirtmiştir.

Karşılıklı temaslarla hiçbir anlaşmaya varılamadığı ve Hindistan, ateş-kes hattının 20 kilometre gerisine çekilmek niyetinde olmadığını açıkladığı halde, sınır bölgesinde şimdilik nisbi bir sükûnet vardır. Hattâ, bir Çin ajansının ifadesine bakılırsa, Çin birlikleri süratle geri çekilmektedir. Geri çekilirken de kaldıkları binaları iyice temizlemekte, yıkılan köprüleri tamir etmektedirler. Hind halkı da onları, patates ve muz sepetleri ikram ederek, uğurlamaktadır.

Aylardır nasıl sonuçlanacağı bir türlü kestirilemeyen olay, diplomatik plandaki karışıklığını bu hafta da muhafaza etti.

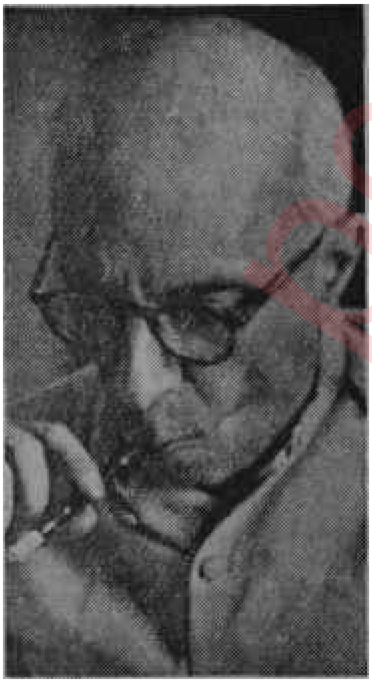
Sınırın öteki tarafında

Hind - Çin savaşı eski bir meseleyi yeniden ortaya çıkardı. Keşmir ihtilafı dolayısıyla Hindistan'a arası uzun müddetten beri açık olan Pakistan, Çin tecavüzüne karşı Ba-

tılıların Hindistana silah yardımı yapma kararını beklenmedik bir şiddetle karşıladı. Pakistan bu silahların Keşmir meselesi dolayısiyle kendiline karşı kullanılacağını öne sürüyordu. Batılıların ve Hindistanın teminatlarına rağmen, Pakistanın bu konudaki tereddütleri hâlâ ortadan kalkmadı. Halk efkârında Batıya karşı geniş bir itimatsızlık, Çine karşı ise sempati duyulmaya başladı. Bu arada CENTO ve SEATO paktlarından çekilme teklifi yapıldı. Devlet adamlarının Çine yapacakları ziyaretler plânlandı. Hattâ Çinle bir saldırmazlık paktı imzalanması fikri ortaya atıldı.

Bu durum karşısında Batılı ülkeler Pakistana gereken ilgiyi gösterdiler. Amerika ve İngiltere, Harriman ile Duncan Sandys'i her iki ülkede temaslar yapmak üzere harekete geçirdi. Eyüp Hanla ve Nehru ile yapılan görüşmelerin sonunda Keşmir meselesine bir bal çaresi bulmak üzere müzakerelere başlanması kararlaştırıldı.

Şimdi Hindistan, bir yandan Çinle hudut ihtilâfını halletmek için, öte yandan da Pakistanla Keşmir meselesini çözmek üzere temaslara başlayacaktır. Fakat her iki meselede de tarafları kolayca tatmin edecek hal çarelerine varmak fevkalâde güçtür. Bu durumda ihtilâfların daha uzun müddet süreceği kolaylıkla söylenebilir.

Nehru
İşler yolunda

BİR ADAM TANITIYORUZ

U Thant

Son Küba buhranı, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı bakımından bazı önemli gelişmelere yol açtı. Buhranın artık yatışmış sayılabileceği bugünlerde dikkatler yavaş yavaş olyın muhasebesini yapmaya çevrilmekte. Bu açıdan bakınca, Birletmiş Milletler Teşkilatı ile ilgili gelişmelerin, dünya barışı bakımından, Küba olaylarının "aktifinde yer aldığı görülür.

Gelişmelerden birincisi, bir yıldan beri Genel Sekreterlik makamını işgal etmekte olan Yardımcı U Thant'ın şahsıyla ilgilidir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, geçen hafta ittifakla aldığı bir kararla U Thant'ı 3 Kasım 1966'ya kadar Genel Sekreter olarak hizmet etmek üzere Genel Kurula tavsiye etti. Güvenlik Konseyi, kararı, süreksiz üyeler adına Ghana tarafından yapılan teklif üzerine almıştı. Birleşik Amerika ve Sovyet Rusya, bu teklifi daha önce kendi aralarında görüşmüşler ve birlikte kabul etmeyi kararlaştırmışlardı.

Bir yıl öncesine kadar dünya halk oyunun meçhulü olan bu Burmak diplomatın, birbiriyle çatışan dünya kuvvetlerinin müşterek tasvibini bu kadar kolaylıkla elde edebilmiş olması hiç de küçümsenecek bir olay değildir. U Thant'ın Küba buhranı sırasında uzlaştırıcılık görevini büyük bir başarıyla yerine getirmiş olması bu sonucun alınmasında rol oynasa gerektir. Nitekim Krutçef, buhranın en şiddetli anında U Thant'a, şimdiye kadar hiçbir Genel Sekreter için kullanmadığı, okşayıcı sözlerin dolu bir mektup göndermiş ve "Barışı kurtarma yolundaki gayretleriniz çok büyük bir takdirle karşılanmaktadır. Bu gayretlerin daima bizim tarafımızdan da destekleneceğinden emin olabilirsiniz" demişti.

Küba olaylarının, Birleşmiş Milletlerle ilgili olarak ortaya çıkardığı ikinci gelişme, bizzat Teşkilâtın yapısı hakkındadır. Aslında bu gelişmenin de U Thant'ın şahsıyla birleşen bir noktası vardır. Sovyetler bir müddet önce Genel Sekreterlik görevinin yerine getiriliş şekliyle ilgili bir teklif yapmışlardı. Bu teklife göre, ayni yetkilere sahip, Doğu, Batı ve Tarafsızlar bloklarına mensup üç ayrı Genel Sekreter seçilmeliydi. Bu takdirde Genel Sekreterliğin işleyemez bir organ durumuna gelmesi çok mümkündü. Küba olayları, tek Genel Sekreterin duruma süratle ve müessir bir şekilde müdahale edebildiğini Sovyetlere göstererek bu tehlikeyi bertaraf etti. U Thant'ın seçimini kabul etmiş olmaları da Sovyetlerin hiç olmazsa 1966 ya kadar troyka sisteminden feragat ettiklerini gösteriyor.

Burmanın 53 yaşındaki bu budist diplomatı, son olaylar sırasındaki aktif tutumuyla bir yandan Birleşmiş Milletlere, uzun müddetten beri eksikliği hissedilen, prestiji sağlamış, öte yandan da kendisinin çok mahir bir uzlaştırıcı olduğunu ortaya koymuştur*. Bununla beraber onun uzlaştırıcılık kabiliyeti hakkında daha kesin konuşabilmek için, Sovyet Rusyanın Batıya karşı davranışını değiştirmesini beklemek lâzımdır.

Sahi şimdi neredeler ???

Benli Belkıs

Geçen hafta içinde İstanbulda, güneşli bir öğle üzeri Topağacı caddesinden Nişantaşına doğru yürümekte olan sarışın, son derece zarif ve mağrur görünüşlü kadını görenlerden biri, yanındaki arkadaşına döndü, fısıltı halinde:

"— Şu kadını tanıyor musun?" dedi ve arkadaşının cevap vermesini beklemeden ilave etti:

"— Türkiyede yaşıyan kadınların en fazla kadın olanıdır, Türkiyede yaşıyan çağdaş bir Madame Pompadour'dur."

Gerçekten de, bütün yaşamasını, düşünmeden sevmeye, çılgınca sevmeye adamış olan bu "Maceralar Kadım" için, çağdaş bir Madame Pompadour demek elbette yanlış sayılmazdı. Yanağındaki beni yüzünden "Benli Belkıs" adıyla tanınan Belkıs Söylemezoğlu, bugün kırk yasında bulunmasına rağmen, kalbinde hala çılgınca sevmelere karşı özlemler taşıyan bir kadındır. Bu duygu Benli Belkısa, kendisinden yaşça çok daha küçük kadınları bile gıpta ettirecek bir canlılık ve hayatiyet vermektedir.

Türkiyenin B. B.'si Benli Belkis, 1918 yılında İstanbulda dünyaya geldi. Soylu bir aileye mensup olan Belkıs Söylemezoğlu, Sabık Harbiye Nazırı Süleyman Şefik Paşanın kızı ve Konya Valisi Söylemezoğlu Ali Tevfik Paşanın torunudur. Dört kardeşten ikincisi olan Benli Belkısın, ablası Rabia hanımdan başka bir erkek ve bir de kızkardeşi vardır. Erkek kardeşi Kemali Söylemezoğlu, kızkardeşi ise D.P.'nin eski İstanbul Milletvekili ve gazeteci Mithat Perinin karısı Perizat Perindir.

Benli Belkısın çocukluğu saray yavrusu yalılarda geçti. Mutaassıp bir ailenin çocuğu olan Belkıs, daha çocukluk yaşlarında, muhteşem güzelliğiyle dikkati çekti. Kandilli Ortamektebini bitirip Koleje kaydolunduğunun ikinci yılında -ki 1932 yılına tesadüf etmektedir-, henüz ondördün de bir gençkızken, ailesinin zoru ile meşhur Tütüncü İhsan beyle -İhsan Doruk- evlendi. Benli Belkıs, bu birinci evliliğinden "O bir kabustur" diye bahsetmektedir.

Kocası vasıtasiyle o devrin Ankara sosyetesine giren Benli Belkıs, şahane güzelliğiyle hemen hemen bütün topluluklarda aranmağa başlandı. Bu arada Gazi ile de tanışmak fırsatını bulan Benli Belkıs, onunla da iki defa dansetti. Fakat kocasının bazı davranışları genç kadım çileden çıkarmaya yetmişti. Benli Belkıs bu evliliğe ancak beş yıl tahammül edebildi ve 1937 yılında bu "kabus"tan kurtuldu. Esasen maceracı bir yaradılışa sahip olan Benli Belkıs, Tütüncü İhsandan boşandıktan sonra aynı yıl, yine ailesinin zoru ile, Sadi Rıza Dağ ile evlendi. Evlendikten bir süre sonra Mısıra giden Benli Belkıs, Kahirede, Mısırın Moskova Büyük Elçisi ve mültimilyoner Baki Nifahmi Paşa ile tanıştı. Bu tanışma kısa bir müddet içinde aşk halini aldı ve Benli Belkıs, Sadi Rıza Dağdan ayrılarak Nifahmi Paşa ile evlendi. Mısırlı yaslı Paşa ile İstanbullu sarışın kadın arasındaki aşk, tıpkı arap filmlerindeki gibi cereyan etti. Yaz aylarını Nil kıyıların daki mermer köşkte, kışı da Pariste mükellef bir apartmanda geçiliyorlardı. Mısırlı Paşa, elinden geleni beş de fazlasıyla yapıyordu. Nil kıyısındaki romantik köşkü halayıklar, uşaklar, hanımefendinin gözlerinin içine bakıp amirlerini bekliyenlerle doldurdu, sarışın kadını göz kamaştırıcı mücevherlere, eşyalara, elbiselere garketti. Yazları Cannes ve Montekarloya da giden Benli Belkıs, burada Avrupa sosyetesine girdi.

Benli Belkıs eğleniyor
"Dolçe vita"

Çöldeki İstanbul Kızı"nın bu evliliği de, arap filmlerine yakışır bir "melodram"la bitti. İkinci Dünya Harbinin en civcivli yıllarında birgün Kahireden İstanbula gelen Benli Belkısın saadetini, Mısırlı Paşanın yakın akrabaları ve ilk karısından olan çocukları bozdular. Benli Belkısın Kahireden ayrılmasını fırsat bilen

akraba ve taallükat, kırkından sonra evlenmiş Paşayı kandırmağa muvaffak oldular. "Çöldeki İstanbul Kızı" ile Mısırlı yaşlı zengin Paşanın aşkları da böylece, 1941 yılında sona erdi. Fakat İstanbul Kızı, gelirken de tedbirli gelmeyi ihmal etmemişti. Kahireden Galata rıhtımına yanaşın vapurdan, Belkıs Söylemezoğluna ait tamamı tamamına 32 sandık eşya indirildi. Mısırlı Paşanın akrabaları, "belki Paşa, sevgili karısından ayrılmaktan cayar" diyerek, Benli Belkısı da Paşadan boşanması için ölümle tehdit etmeyi unutmamışlardı...

1941 den 1946 ya kadar Benli Belkıs, kendi tabiriyle, tam bir "maceraperest" olarak yaşadı. Bu arada, İstanbul sosyetesinin en çok adı geçen kadınlarından biri oldu. Bu ününü biraz da, yabancı uyruklu kimselere olan aşırı düşkünlüğü ile yapmış sayılabilir. 1946 yılında talih, Benli Belkısın karşısına ağırbaşlı bir diplomat çıkardı. Nikola adındaki bu Rumen Ticaret Ataşesine âşık olan Benli Belkıs, ağırbaşlı Diplomat ile nişanlandı. Nikola, müstakbel eşini Parise davet etti ve Pariste evlenmeye karar verdiler. Sevinçten etekleri zil çalan Diplomat Parise koştu ve ev tutarak nişanlısını beklemeğe başladı. Savaş bitmişti. Türkiyeden Avrupaya kalkan ilk yolcu gemisinde yer ayırtan Benli Belkıs, nişanlısı harıl harıl evlenme hazırlıklarıyla uğraşadursun, geminin yine bir rumen olan yakışıklı kaptanına abayı yakıverdi!.. Gemide, Akdeniz yıldızları altında başlıyan bu romantik arkadaşlık, Benli Belkısa ağırbaşlı Diplomatı unutturdu. Kendi kendine nişanı bozan Benli Belkıs, seyahatin onbeşinci gününde, yakışıklı Kaptan ile nişanlanıverdi. Nişan yüzüklerini de, aynı gemide seyahat etmekte olan merhum Necmeddin Sadak taktı.

Gemi Marsilyaya geldiği zaman, dünyadan habersiz, elinde çiçeklerle nişanlısını beklemekte olan ağırbaşlı Diplomatın şaşkınlıktan ağzı bir karış acık kaldı. Benli Belkıs ise, "Ben Kaptanı seviyorum.. Onunla nişanlandım" diyerek, Kaptanın koluna girip uzaklaştı.

Marsilyada geçen sevişme günlerinden sonra rumen Kaptan, "Ben Bükreşe gidiyorum, seni Pariste bulurum" diyerek Benli Belkıstan ayrıldı ve bir daha da dönmedi. Benli Belkıs buna da omuz silkmekle mukabele etti ve Pariste yerleşerek, yeni ahbaplar, yeni flörtler edinmeye başladı. Ünlü Parfüm Kralı Pira'nın oğlu ile bu sırada tanıştı. Parfüm Kralının oğluyla şipşak evlenen Benli Belkıs, böylece dördüncü defa dünya evine girmiş oluyordu. 24 yaşındaki Parfümcü, karısına Montekarloda bir apartman tuttu. Benli Belkıs burada, Montekarlodaki meşhurlarla tanışmak imkanını buldu. Lady Milford adında bir ingiliz kadını ile ahbap olan Benli Belkısı, Lady Milford Londraya davet etti. Londraya giden Benli Belkıs, Lady Milford'un bir partisinde, Sherlock Holmes romanları yazarı Sir Alexander Conan Doyle'un oğlu Andreen Conan Doyle ile tanıştı. Evli olmasına rağmen Benli Belkısa tutulan Andreen Conan Doyle, Benli Belkısın kalmakta olduğu otel odasındaki yatağını hergün orkidelerle döşemeye başladı. Patisteki parfümcü kocası mektup üstüne mektup, telgraf üstüne telgraf yağdıra dursun, Benli Belkıs ile genç

Benli Belkıs
Herşey aşk için

Conan Doyle, Andreen'in babadan kalma köşkünde tam 6 ay, dışarı çıkmamacasına, aşklarını yaşadılar. Genç Conan Doyle'un karısı işe müdahale edince, skandalden çekinen Benli Belkıs, Conan Doyle'un oğlunu, "Parise boşanmaya gidiyorum. Tekrar döneceğim" diyerek atlattı ve soluğu Capri adasında aldı. İki yıl İtalyada kalan Benli Belkıs, bu defa bir italyan asilzadesiyle dolaşmaya başladı. Kont Carrafo adındaki bu asilzade ile nişanlanan Benli Belkıs, Kontun yarış atlarına olan aşırı düşkünlüğü yüzünden, ihmal edildiğini görünce "Ya atlar, ya ben!" diye dayattı. Fakat Kont, sevgili atlarından vazgeçmeye pek yanaşır görünmeyince, Benli Belkıs nişan yüzüğünü Kontun yüzüne fırlattı.

1953 yılında Türkiyeye dönen Benli Belkıs, burada bir amerikalı ile tanıştı. Amerikalı, Benli Bellkısa aşık olmuştu. Birlikte Amerikaya gittiler. Ancak amerikalının katolik olması dolayısiyle karısından boşanamaması sebebiyle, evlenemediler. Amerikalıyı çok seven Benli Belkıs, bu durumda müthiş bir ümitsizliğe kapıldı ve iki yıl Amerikada oyalandıktan sonra İstanbula geldi, Hilton Oteline yerleşti. Bu devre Benli Belkısın hüzün ve yalnızlık devresidir. Cansıkıcı günler geçerken, Benli Belkıs D.P.'nin İstanbul milletvekillerinden meşhur Senini Yürütenin oğlu Tevfik Yürüten ile tanıştı. Sempatik Yürüten, Benli Belkısı oyaladı ve ona amerikalı sevgilisini unutturmaya çalıştı. Birlikte yapılan gezintiler ve konuşmaların sekizinci gününde Benli Belkıs ile Tevfik Yürüten evlenmeye karar verdiler ve Sarıyer Evlendirme Memurluğunda "incognito" bir törenle evlendiler. Bu, Benli Belkısın beşinci evliliğidir. Fakat evliliklerinin sekizinci gününde Tevfik Yürüten ansızın ortadan kayboldu. Merak içinde kalan Benli Belkıs, bir süre sonra Paristen bir mektup aldı. Mektupta Tevfik Yürüten, İstanbulda işlerinin çok kötü gittiğini, bazı suçlara karıştığını ve bu yüzden Türkiyeden kaçtığını belirtiyor ve "İşlerim düzelince Türkiyeye geleceğim" diyordu. Benli Belkıs, Tevfik Yürütenden bir daha da haber alamadı. Ancak, birgün Hiltonun Karagöz barında viskisini içerken, bir tanıdık gazeteci, Tevfik Yürütenin Pariste intihar ettiği haberini verdi.

Halen dul bir kadın olan Benli Belkıs, eski güzelliğinden hiçbir şey kaybetmemiştir. Şimdi annesinin Topağacında, Hacıemin Sokağındaki Azim apartmanında oturmaktadır. Erkeklerin samimiyetine inanmadığını söyleyen Benli Belkıs, sabahları 7.30 - 8.00 arasında yataktan çıkmakta, hafif bir kahvaltı ettikten sonra gazeteleri karıştırmaktadır. Benli Belkıs, dedikodu ve sosyete haberi veren bütün gazeteleri almakta ve ilk önce bu sütunları okumaktadır. Çok iyi fransızca bildiği için, ayrıca Le Figaro'ya da abonedir. "Fransız gazetelerini okurken, kendimi Pariste hissediyorum" demektedir. Öğleden önce Topağacından Divan Oteline kadar yürüyüş yapmaktadır. Öğle yemeğinde hafif ızgaraları tercih eden Benli Belkıs, akşamları da bir "drink" almak üzere Hiltona gitmektedir. Artık evlenmemeye karar verdiğini belirten "aşk kadını" Benli Belkıs, buna rağmen, "Eğer karşıma çılgınca sevebileceğim birisi çıkarsa, düşünürüm" demektedir.

Onlar ki verir laf ile Dünyaya nizamat...

Atma Recep!

Hüsnü Dikeçligil A.P.'yi savunuyor:

"Kendi hükümranlıkları için bir kraliyet partisi süsünü ve edasını kendilerine veren, aynı zamanda takınan C.H. Partisi Adalet Partisinin güzel Türkiyemizin vahdeti kuvasını siyasi afta görmesini sokak politikasiyle dejenere etmekten çekinmeyen, aynı zamanda bu mazlum milletin evlâtları arasında geleceğinde bile husumet tohumlarına bile bile lades diyen bir zihniyet ve tutumla siyasi affı bahane ederek maalesef koalisyondan çekilmiş, önce hasırlamış olduğu ve kendisine malettiği siyasi kişilerle Adalet Partisinin iç bünyesini tahribi hedef ittihaz etmiştir. (....) Bizler, mübarek mîlletimizin çalınan ruhunun ve ahlakının iadesi taraftarlarıyız. Bizler, yalnız maddî görüşün zebunu, zevklerin, nefsaniliğin tatmini zihniyetinin yolcuları değiliz. Bizler, halkı küçümseyen, çoğunluğu gerici, yobaz, düşük gören zihniyetli insanları değil, asil halkımızı seven, sayan, onlara hizmeti gaye bilip ruh ve madde yapılarında muvazeneli gelişmeyi hedef bilen düşünürlerin toplumuyuz. Bizler, yalnız şekilde garplı değil; muhtevada, düşüncede, gerçek müspet anlayışta ve metodda garplılaşmayı hedef bilen bütüncüleriz." (Yeni İstanbul - 3 Aralık 1962)

Cuma duası

Sizi yanılttılar ve kötü yola sürüklediler komutanlarım. İşte görüyorsunuz: Bu iş millete pahalıya mal oldu. Daha neler çekeceğimizi de ancak Tanrı bilir.

Vatan ve millet sevginizden zerre kadar şüphe edenin gözü çıksın, iyiniyetinize toz konduran toprak altında kalsın. Ama çok büyük hata işlediniz komutanlarım., bunu tevile kalkanların da dili kopsun. 27 Mayıs sabahı sizi bağrına basanların sayısı yüz müydü? Şimdi yirmiyi bulmaz komutanlarım. (....) Siz yalancı, hele bu kadar deli, bu kadar sapık masallar uyduracak yaratıklar olamazsınız komutanlarım. (Tarık Buğra - Yeni İstanbul - 3 Aralık 1962)

Maveraün..

O S. O., A.P. Kongresini anlatıyor:

"Maşeri vicdanın yarattığı bir heyecan Kongreye; hakim olmuştur. Bu çok asil ve samimi heyecan bütün Türk tarihini yapmıştır. (....) O ne mucizeli kuvvettir ki içine giren herkesi millî potası içinde bu milletin öz evlâdı etmiştir." (Son Havadis -3 Aralık 1962)

Tarak ve bezler..

Adviye Fenik, A.P. Kongresini anlatıyor:

"İşte Neriman Ağaoğlu... Alkış yağmuru içinde kürsüye çıktı. Ve bir tufan sağanağı içinde kürsüden aidi... (...) Gedikle Ağaoğlu... Bir kere daha öpüştüler ve aynı ruhu yaşadılar... Ruhlar ölmezler. Aramızda yaşarlar diyenler haklıdırlar. 946 ruhu da ölmüyor. Öldürülemiyor. (....) Mualla Akarcayı dinlerken gözümü kapasam, Nazlı Tılabarı kürsüde sanacağım... (...) Ama büyük" kıymetler o kadar çok ki... (...) Çok çeşidi var, eşiti yok. (....) Hani dar bir zamanda kumaş almağa gitseniz önünüze de birbirinden güzel top top kumaş yığsalar pek tabii olarak bir intihap zorluğu çekersiniz... Onu mu alsam? Bunu mu alsam? Şunu mu? (...) Bu kumaşlardan hangisini seçmeli? Bazısı en hararetli mücadelelerde ruhları serin tutar. Bazısı en soğuk hâdiselerde insanın gönlüne sıcaklık verir..

Sade o da değil! Bu ipekli kumaşlardan ne güzel bayrak olur değil mi?" (Son Havadis - 3 Aralık 1962)

Savcılar seçimi yok mu?

Üç gündenberi heyecan ve büyük bir olgunlukla devam eden Kongrede Merkez İdare Kurulu, Yüksek Hâkimler Heyeti ve Merkez Temsilciler Meclisi üyelikleri seçimi yapılmıştır. (Zafer - 3 Aralık 1962)

Rivayet kimden?

Babasına ait olduğu rivayet olunan bir mezarı ziyaret eden İnönü 2,5 lira sadaka verdi!.. (Manşet -Adalet - 3 Aralık 1962)

Efendim?

Apaydını metheden delege, huyalandı (Manşet - Yeni Sabah - 3 Aralık 1962)

Hacivat dili

Hatibin kimleri, ne maksatla kastettiğini bilmiyorum, fakat rahmetli şairden önce gelen nesiller, hep Hacivat ağziyle konuşmuşsa, çokyazık olmuş bize! (Siyavuşgil -Yeni Sabah- 3 Aralık 1962)

Dalgınlık

Memlekette hiç kimsenin Cumhuriyet Halk Partililere haksızlık yapmasına hakkı yoktur, buna da asla müsaade edilmiyecektir. (Manşet - Ulus - 3 Aralık 1962)

Kıymetli Değerlerimiz!

Eski Demokratlar ne düşünüyor? Kıymetlere artık değerleri verilmeli. (Manşet -Tasvir- 25 Kasım 1962)

Kaç Emin?

Müracaat üzerine mahkeme defter ve kayıtlara el koyarak derneğin idaresini yedi emine teslim etmiştir. (Yeni İstanbul - 25 Kasım 1961)

Kör atış

Eski Demokratların toplandığı Adalet Partisi, şunun bunun sahsi fikir ve emeline hizmet ettirilecek bir siyasî teşekkül değildir. (M. Ali Yalçın - Son Havadis - 26 Kasım 1962)

Kendilerine bir de Eski Demokrat sözü veren nevzuhur adamlar, akla hayale gelmeyecek iğrenç taktiklere başvuruyorlar. (Gökhan Evliyaoğlu - Yeni İstanbul - 26 Kasım 1962)

Akıl küpü!

Kızıl Çin'in maksadı belli bir şey, Pakistan'ı tamamen bertaraf etmek sureti ile, Hindistanı istilâ plânında bugünkünden çok daha kuvvetli ve etrafından emin bir hale gelmek istiyor. (Galip Erdem - Yeni İstanbul - 26 Kasım 1962)

Okuyucu bilir!

Kitapları, piyesleri ve radyo televizyon şirketlerinden aldığı parçalarla Christie'nin servetini kendi bile bilmiyor. (Dünya - 26 Kasım 1962)

1 Kitap okudum

Adı: Saksağanın Kuyruğu.

Yazan: Rıfat Ilgaz.

Türü: Mizah hikayeleri.

Baskı: Tan Basımevi İstanbul, 1962, 94 sayfa 250 kuruş.

Konu: "Saksağanın Kuyruğu", "Bizini Koğuş", "Ha Babam Sınıfı" adlı mizah hikâyeleri yazarı Rıfat Ilgazın 18 mizah hikayesini bir ciltte toplayan bir yeni kitabı. Bir kısmı daha önce çeşitli mizah dergilerinde ve gazetelerde yayınlanmış olan hikâyeler, ortalama altı sayfaya sığar boyda, askerlik hâtıralarından, ufak kasaba yaşantılarına kadar çeşitli konulara değinen hikâyelerdir. Daha çok karşılıklı konuşmalarla işlenmiş olan bu hikâyelerde o eski devrin kalıntısı tasvirler, sahne araları, karakalem çalışan ressamların kalın çizgileriyle çizilmişe benziyor.

Beğendiğim: Rıfat Ilgaz, son yıllar Türk mizahının çok parlak iki, üç yıldızından biridir. Yaşamak için belki çok yazıyor ama, kitaplarındaki seçmelerinde çok dikkatli davrandığı için hemen hiç falso vermiyor. Dolayısiyle de, yayınladığı kitaplar daima kaliteli oluyor. "Saksağanın Kuyruğu" da bunlardan biri. Günlük olayları ince bir hiciv-alay karışımı içinde dile getirmede Rıfat Ilgaz son derece başarılı. Öyle, espri yapacağım diye ıkınıp sıkman, illa da güldüreceğim diye kendini zorlayan bir üslûbu yok. Diyeceğini kestirmeden, olduğu gibi söylüyor. Olayları daima iyi seçtiği için, ayrıca bu olayların üstüne bir karikatürize etme çabası eklemiyor.

Beğenmediğim: Kitabın beğenil meyecek yanı yok.

Sonuç: Okunur bir kitap. Hafifle mek, rahatlamak isteyenler için, kendini çok sıkmak istemeyenler için zarif bir eğlencelik.

İlhami SOYSAL

AKİSÇİLER SİZİN İÇİN GÖRDÜLER, DİNLEDİLER, SEÇTİLER

Sinema

Büyük İsyan: Ünlü İtalyan rejisörü Alberto Lattuada -İtalyan Yeni Gerçekçileri arasında yeri olan bir kişidir- Puşkinin bir romanını sinemaya aktarmış. Renk, geniş perde sistemi, yüzlerce figüran ve her ulustan devşirme bir oyuncu kadrosu. Fakat İtalyan usûlü bir Cecil B. De Mille gözboyamacılığı olan "Büyük İsyan"da eski usta Lattuada'yı ne Puşkin, ne Silvano Mangano, ne Van Heflin, ne Vittorio Gasaman, ne Agnes Moorehead ve ne de Helmut Dantine kurtarabiliyor. Görün ve notunuzu verin. (İstanbul)

Montekarloda Bir Gece: Peter Cheney'in kahramanı Lemmie Caution'un yaratıcısı Eddie Costantine, bu defa da Alman Sinemasında - aynı "numaraları"nı tekrarlıyor. Kötü adamları yumrukluyor, birbirinden güzel kadınları öpüyor ve iki saat boyunca da incir çekirdeğini doldu racak bir iş yapmıyor. (İstanbul)

Ne Şeker Şey: Türk sinemasının en iyi teknikeri Osman F. Seden, furya modaya kör topal katılmakta. Göksel Arsoy, Türkân Şoray ve Efkan Efekan ile boşuna bir hikâyeyi boşuna bir çabayla ayakta tutmaya çalışıyor. Önceki filmlerinin büyük desteği Kriton İliadisin yokluğu kendini ziyadesiyle duyuruyor ki, o kadar olur! (İstanbul)

Tehlikeli Adam: "Suspence" filmleri ustası Alfred Hitchcook'un beş yıl önceye ait bu filminde yine iler tutar yan bulamıyacaksınız. Fakat usta Hitchcock, bir devlet başkanına yapılacak suikast etrafında döndürdüğü hikâyesinde yine rastlantıların akıntısında çırpınan kahraman ile seyircisini alaya almakta ve kendinin fare ile oynaması gibi oynamakta devam ediyor. (Ankara)

Çam Sakızı: Dolmuş yapan iki motor varmış. Biri Ge,latasaraylı, öbürü Fenerbahçeli. Bunlar karşılıklı çekişirlermiş. Sonra? Sonrasında birşey olduğu yok. Günşiray, Neriman Koksal, A. T. Tekçe ve Suna Pekuysal filmin baş oyuncuları. Rejisör: Nevzat Pesen. (Ankara)

Akasyalar Açarken: "Üç Arkadaş'ın rejisörü Memduh Ün, patron Göksel Arsoya derli topluca bir film yapmak istemiş. Oyuncuları: Göksel Arsoy, Filiz Akın ve Gülistan Güzey. Yağmurlu havalar için birebir! (Ankara)

Sergi

Sulu Boya: Ressam Abidin Elderoğlu, Alman Kütüphanesinde -İzmir Caddesi, 13- bir "Sulu Boya" resim sergisi açtı. Sergilenen resimlerde bilhassa iki özellik göze çarpmaktadır: Eşyaya âşık olan insanoğlundaki duygululuk ve klasik türk üslubuyla yapılmış süslemelerden faydalanan bir teknik...

16 Aralık 1962'ye kadar açık kalacak olan sergi, görülmeğe ve üzerinde durulmağa değer bir sergidir. Resimseverler, türk süsleme sanatının son derece iyi bir şekilde resme uygulanmış olduğunu göreceklerdir.

Side: Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığı, "Kaybolmuş Uygarlıklar" serisinin ikinci sergisini, 3 Aralık 1962'de, İstanbul Belediye Şehir Galerisinde açtı: Side... Şehir - Tiyatro - Mozayikler arkeoloji sergisi. Düzenliyenler: Arkeolog - Yüksek Mimar Dr. Mübin Beken ve Nalan Afet Kuşlu.

Kitaplar

Bir Avuç Toprak İçin: İbrahim Kuyumcu, köy intibalarını "Bir Avuç Toprak İçin" adı altında bir araya getirmiş. Kapak kompozisyonunu ve iç resimlerini Adnan Turaninin yaptığı "Bir Avuç Toprak İçin"i, yüreğinle burkulmadan okuyamazsınız. Güzel bir türkçe, tatlı bir anlatım... Kuyumcu, konusunu yaşıyan bir ya--ar. (Yeni Devrim Yayınları, Bengi Matbaası 1960. 98 sayfa. 400 kuruş)

Anadolu Efsaneleri: Yazan da, resimleyen de Halikarnas Balıkçısı... Efsanelerin renkli âlemine dalmak isteyenlere, özellikle öğrencilere salık verilir. (Yedi tepe Yayınları, ikinci baskı, 200 kuruş)

TÜLİ'den Haberler

Cuma gecesi Golf Kulübü parlak bir gece yaşadı. Her hafta Perşembeleri üyelerden birinin hanımının hosteslik yaptığı müzikli yemekler oluyordu. Ama bu haftaki başkaydı. Montekarlo Gecesi adı altında satılan davetiyeler o kadar çabuk bitti ki üyelerden çoğu davetiye bulup gidemediler. Nail Avundukun güzel eşi Lüsyen Avunduk epey heyecanlı bir gece geçirdi. Bir ara masasında vizon etolünün yok olduğunu gördü. Pek çok arandıktan sonra - mikrofonda da söylendi - senatör Fethi Doğançayın iskemlesinin arkasında asılı olarak bulundu. Mutat yemekli toplantı günü olan Perşembelerde yemekler evvelden hazırlanan büfeden alınıp gruplar halinde dört veya sekiz kişilik masalarda yenilirdi. O gece ise, Fransız usulü masalara servis yapıldı. Yılbaşı gecesinden de daha fazla bir kalabalık olduğu için bu iş epey zor oldu. Müziğe ilâve atraksiyon olarak Gar Gazinosundaki Meksikalı Triyoyu de getirmişlerdi.

•

İstanbulun iki güzel hamımı daha Avrupaya gidiyor. Eski Avrupa Güzellik Kraliçesi Günseli (Başar) Tunca bir müddet için Avrupaya gitmiye hazırlanıyor. Haluk Sadakın gri saçlı güzel eşi Sabiha Sadak da bir süre kalmak için Almanyaya, erkek kardeşinin yanına gitti. Dr İlhan Ulagay bir seri konferans vermek için davetli olarak Almanyaya eşi ile beraber gitti.

Dr. Ümit Kırdarın eşi Berin Kırdar ameliyat olmak için girdiği Naşit Erez kliniğinden iyileşerek evine döndü

•

Tanınmış solist Rüçhan Çamay on senelik bir ayrılıktan sonra gene Ankarada şarkı söylemeye başladı. 1 Aralık Cumartesi gecesi, Barikan Otelinde ilk akşamıydı. Çok kalabalık ve anlıyan bir seyirci önünde, -Türk ve pek çok ecnebi - sık sık alkışlanarak söyledi. Kısa bir zaman için Ankaraya gelen Rüçhan Çamay yakında birkaç aylık bir Avrupa ve Amerika turnesine çıkıyor. Sözleri-Fikret Şeneşin yazdığı - Gönül Yazarı eski eşi Bedii Çapanın eski karısı - şimdi çok sevilen şarkılardan biri olan "Land of love" en çok beğenilen şarkı oldu. Erol Büyükburçun bir çok şarkılarının, Almanyada da plâğı yapılan "My Little Lucy" dahil, sözlerini de Fikret Şeneş yazmıştır. Müteahhit mühendis Hayri Kayadelen ve Aslan Ersoy ile güzel eşi Esin Ersoylar büyük gruplar halinde gelmişlerdi. Müzisyenlerden birinin öğreterek idare ettiği Madison dansına Ersoyların bütün grubu - on, onbeş kişi - katıldı. Oradan "Süreyya'ya gidenler Belliye Aksoyun masasında oturan sarışın hanımın siyah saçlarını sarıya boyatan İstanbulun tanınmış terzisi "Mualla" olduğunu tanımakta zorluk çektiler.

Rüçhan Çamay Barıkanda
Ver elini Amerika!

•

Amerikan Büyük Elçiliği Müsteşatı Barnes Washington'a dönen askerî ataşe Webster için evinde bir kokteyl verdi. Davetliler arasında Amerika ve İsveç Büyük Elçileri ve eşleri, Amerikan Yardım Heyeti Başkanı Van Dyke ve eşi de vardı. Oradan çıkanların çoğu "Süreyya"ya bir uğradılar. Tanınmış eski centilmen cokeylerden Saitin yanındaki uzun sarı saçlı hanım, alnına düşen kahkülleri ve twist dansları ile pek alâka çekti. Gar Gazinosunun Kadifee Veronique'i de oradaydı. Saçlarını daima payetli bir bere içinde saklıyor. Acaba strip-tease yaparken görülen uzun sarı saçları perük mü diye merak edenler oluyor.

•

Gülsüm dadının bugünlerde İsviçreye gitme haberi Nişantaşı ve Şişli sosyetesinin başlıca konusu... Gülsüm dadı da kim, diyeceksiniz. Ali İparı elinde büyütüp, bu boya getireni üzerinde bir ana kadar hakkı olan nur yüzlü bir dadıcık... Cenevreden aldığı bir "Gel!" yıldırım telgrafı üzerine

derhal İsviçreye gitmeye karar vermiş.

•

Şili Büyük Elçimiz Cevdet Dülge, danslarıyla meşhur onsekiz yaşındaki kızını İsviçreden Şiliye aldırmış ve sabık eşi Itıra, 'Ben kızıma daha iyi bakarım" diye de rest çekmişti. Lozanda Mısırlı eşi ve iki oğlu ile mütevazi bir hayat süren Itır, bu isteğe göz yaşları ile razı olmuş, fakat kızının gittiği takdirde bir daha yanma dönemiyeceğini bildirmişti... Şimdi Şiliden Lozana telefon eden Cevdet Dülge, sabık eşine, "Kızı al, çılgınlıkları ile baş edemiyorum" diye yalvarmakta, fakat Itır, bundan evvelki konuşmaları sabık kocasına hatırlatarak, "Hayır!" demektedir. Rivayete göre gençkız, yabancı mürebbiyenin, babasına gösterdiği aşırı alakaya çok içeriyormuş...

•

Genç Kontes Blessing ile Ana Kontes Blessing'in araları bir hayli açılmış. Ana Kontes, her vesile ile türk gelininin oğlundan büyük oluşunu yüzüne vuruyor ve kalbini kırıyormuş. Sabık Türkiye güzellerinden Ceylân Ece -Kontes Blessing- annesine telgraf çekerek acele gelmesini bildirmiş. Ana kalbi bu, feryada dayanır mı! İlk uçakla Brüksele uçan Hayrünisa Ecenin orada neler yapacağı merakla beklenmektedir.

•

Bir musevi şantörle evleneceği dedikodusu üzerine hayranlarından tehdit mektupları alan Ayten Alpman hâlen Stokholmda büyük başarı kazanmakta ve dostlarına yazdığı mektuplarda hayatından memnun olduğunu şu sözlerle ifade etmektedir: "İsveç erkekleri Apollon gibi... Stokholma bayılıyorum."

•

Filmci Turgut Demirağ, "Nasrettin Hoca" filmini renkli olarak çevirmiş ve banyo edilmek üzere Amerikaya yollamıştı. Banyodan gelen filmi seyreden Turgut Demirağ, hayretler içinde kaldı. Zira bunlar, kendi filmi değil, Brezilyalı bir ailenin evlerinde çektikleri hususi resimlerdi!..

Demirağ hemen filmi Amerikaya iade etti ve durumu bildirdi. Gelen cevapta, Brezilyalı ailenin Nasrettin Hoca filmine bayıldığı, bu sebeple de filmi iade etmediği teessürle bildiriliyordu! Tabiî bu vaziyette filmciye "Nasrettin Hoca"yı yeniden çevirmek düştü.

Meydan Sahnesinde sevimli yıldız Türkan Atameri birkaç günden beri üzgün görenler türlü yorumlarda bulundular. Kimisi, "âşık" dedi: kimisi, "Kızcağızın başına mutlaka bir felâket geldi" dedi.

Hakikaten Atamerin durumu yakınları için endişe vericiydi. Nihayet genç yıldızın derdi anlaşıldı ve yalanlan birer "Oh!" çektiler.. Üstelik, kahkahalarla güldüler.

Hikaye şöyleydi: İstanbul gazetelerinden birinde, Türkân Atamer için bir dedikodu yazılmıştı. Buna göre, Atameri "Kocaoğlan" oyununda iki aya yakın bir süre kucağında taşıyan Şeref Gürsoy karısından ayrılıyordu. Ayrılmanın sebebi de, "kucakta taşıma" idi!.. Atamerin bir de güzel resmi, habere ilâve edilmişti

Genç yıldız bu yazıyı ciddiye almış, gerçekle ilgisi olmadığı halde yaradılışı icabı, üzüntüye kapılmıştı

Üzülmesi için bir sebep olmadığı uzun uzun anlatıldı da, Atamer rahatladı ve işi son derece güzel bir nükteyle bağladı:

"— Zaten Gürsoy beni doğru dürüst taşıyamıyordu da..."

Hayat defterinden YAPRAKLAR

Doğdu. Sosyalist Parti kurucularından AlAattin Tiritoğlunun oğlu İş Bankası avukatlarından Aydın Tiritoğlu ile Sevil Tiritoğlunun bir oğulları oldu. Bebeğe henüz bir ad verilmedi. Ancak Aydın Tiritoğlunun kızkardeşi Alp adının verilmeşini istemektedir.

Doğdu. Akşam Gazetesinin Ankara Bürosu, foto muhabiri Hikmet Tanılkanın bir kızı oldu. Bebeğe Gülden adı verildi.

Nişanlandılar. Ankara Tıp Fakültesi profesörlerinden İrfan Titizin oğlu Yaman Titiz ile Esin Akaltın nişanlandılar. Yaman 20, Esin ise 18 yaşındadır. Gençler ilk defa dünya evine gireceklerdir.

Nişanlandılar. Ankara İşçi Sigortaları Hastahanesi Hariciye Kliniği Operatörlerinden Fethi Karapınar ile İzmit tüccarlarından Mehmet Başkalın kızı Neriman Başkal nişanlandılar. Yarımcadaki Pina pavyonunda yapılan nişanda yüzükleri Ord. Prof. Abdülkadir Noyan taktı. Nermin Başkal 22, Fethi Karapınar ise 35 yaşındadır. Her ikisi de ilk defa dünya evine gireceklerdir.

Evlendiler. Yassıadanın meşhur avukatlarından Hüsamettin Cindoruk ile tüccar Yakup Soyugencin kızı Dilek Soyugenç evlendiler. Hüsamettin Cindoruk 30, Dilek Soyugenç ise 21 yaşındadır. Bu her ikisinin de ilk evlilikleridir.

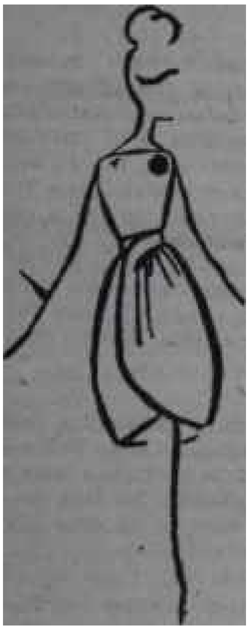
Evlendiler. Asistan Dr. Nurten Kazakoğlu ile Jeofizikçi - Jeolog Yüksel Şahin evlendiler.

Öldü. Denizcilik Bankası Kambiyo şefi Sami Kibarın eşi, Şişli Terakki Lisesi öğretmenlerinden Behire Kibar öldü.

Öldü. Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası Müdürü Ayhan Sümerol Pazar günü ani bir kalb krizi neticesinde öldü.

Öldü. Haseki Hastahanesi Diş Doktoru Hayati Akdoğan, haftanın başında, Pazartesi günü öldü. Akdoğanın cenazesi Rumelihisardaki aile kabristanına defnedildi

M O D A

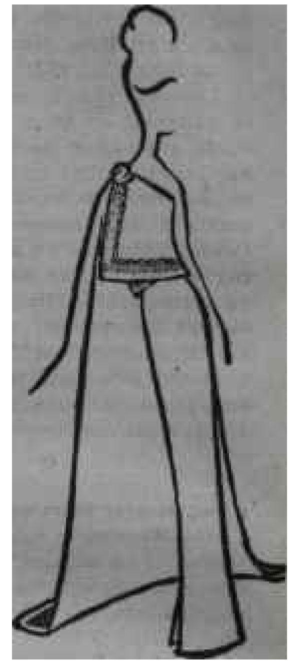
Abiye etek - bluz: Gece evde giymek için bir kıyafet. Büyük bir biju, bu bluz-eteği süslemek bedir. Yılbaşını evde geçirmek isteyenler için düşünülmüş, pratik, fakat şık bir takımdır.

Tunikli elbise: Önde, pano teşkil eden godelerin altında dün bir etek devam etmektedir. Bir, öğleden sonra elbisesidir. Siyah, ince yünlüden yapılırsa kokteyl kıyafeti olur.

Kısa manto: Bu egzantrik modeli, önde çok büyük bir düğme kapatmaktadır. Yüksek yaka, silueti uzatmakta, arkada, omuzlardan düşen pano, mantodan ayrı olarak inmektedir.

Gece elbisesi: Son modaya uygun, uzun, ince siluetti, ağır bir gece elbisesidir. İşlemelerle süslüdür. Arkasındaki kuyruk, boyu uzatmaktadır.

Modern Makas

Leyla Berki, elindeki amerikan bezini birkaç harekette mankene salıverdi, birkaç yerinden iğneledi, düzeltti, sonra kendisini merakla seyreden AKİS muhabirine gülümsiyerek baktı ve:

"— Model yaratırken bütün mesele, en lüzumlu ve mümkün mertebe en az hatla vücudu meydana çıkarmaktır" dedi ve sonra konuşmasına söyle devam etti:

"— Tanınmış büyük terzilerin birçok modelleri, kâğıt üzerinde bize çok fazla düz, çok sade görünür. Fakat bunlar genel olarak büyük bir çalışmanın, uzun bir etüdün mahsulüdür. Vücut anatomisi iyice tetkik edilmiş, model tabii hatlara uygun olarak en az çizgiyle meydana getirilmiştir. Vücutta hiçbir fazlalık, ağırlık, lüzumsuz süs görülemez. Bu lüzumlu hatlardan her vücut yapısına göre alınan pensler, böylece, hem elbisenin tabii şekilde vücuda oturmasını, hem de kusurların örtülmesini sağlar. Zaten, bence her model, tatbik ettiğiniz vücutta yeni bir şekil kazanır. Tabii, vücuda göre model seçme prensibi mevcuttur. Ama terzi, her modeli, giyene göre biraz rötuşla düzeltebilir. Kendi kreasyonu olsun olmasın, her model üzerinde vücuda göre bir değişiklik yapmalı, giydireceği her vücudu etüd etmelidir. Bu, modanın, ufak tefek değişikliklerle herkese tatbikini sağlar."

Olay, geride bıraktığımız hafta içinde Ankarada, Tunalı Hilmi Caddesinde, bir genç kızın, Leylâ Berkinin, dikiş atölyesinde geçti.

Leylâ Berki, Fransada "Ecole des Cadres Couture" ve "Chambre Syndicale de la Couture Parisienne"i bitirdikten sonra meşhur Dior müessesesinde iki yıl "birinci yardımcı" olarak çalışmış ve Ankaraya döner dönmez kendi sahasında çalışma hayatına atılarak bir atölye açmıştır. Elbiselerinin çoğunun modellerini kendisi çizmektedir. Birçoğunun da üzerinde rötuşlar yapmaktadır.

Leylâ Berki, terzinin yaratma tarafına büyük önem verir. Buna rağmen, Dior müessesesinde gördüğü bazı biçki ve dikiş kaidelerine aynı titizlikle sadıktır. Meselâ Dior'un tayyörlerinde, kolun ön yan tarafından çıkıp, kalça kemiğinin ön tarafında biten kup, Leylâ Berkinin tayyörlerinde sık sık görülmektedir. Berki, bu kuptan çıkarılacak olan penslerin herkesin vücut yapısına göre değiştiğini ve vücuda zarafet verdiğini söylemektedir. Omuz dikişleri hafifçe önde, omuz hattı biraz iniktir. Kol takılışı mümkün mertebe belirsiz, siliktir. Yaka ise dekoledir, havada durmaktadır. Etek uçları, kol kapakları, ütü basılmadan, yuvarlak olarak katlanmaktadır. Yakanın bitiş noktalarının böylece, el değmemiş, rahat dökülen bir halleri vardır. Çok etüd edilmiş, az ellenmiş modeller hem şık durmakta, hem de kadın vücudunun özelliklerini meydana çıkarmaktadır.

YABANCI GÖZÜYLE TÜRKİYE

B. Rudnschau

Şimdi esas olan şey, binanın sadece dış kredilerin üzerine kurulması değil, fakat aynı zamanda memleketin, bizzat kendi gücünü kullanarak da kalkınmaya koyulması ve devrik Menderes Hükümetinin geride bıraktığı milyarlık hesapları tasfiye etmesi meselesidir. Fakat buna rağmen, kalkınma plânının istediği şeylerin büyük kısmının bizzat memleketin kendi imkân ve vasıtalariyle finanse edilmesi gerekmektedir.

Türkler jeopolitik durumlarının, bütün Avrupa ve hür dünya için pek büyük ehemmiyeti haiz olduğunu gayet iyi bilmektedirler. Ama onların, bu hür dünyanın, çok mübrem olan kalkınma konusunda yardıma amade oluşuna fazla kıymet atfetmemeleri de lâzımdır. Türklerden, bizzat ağır fedakârlıklarda bulunmaları ve Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Atatürkün bir zamanlar yeni millî devletin siyasi bakımdan sağlamlaştırılması, kökleştirilmesi bahis konusu olduğu zaman başarıyla çağırdığı milli kuvvetlerinin, nasıl hâlâ zinde ve harcanmamış, tükenmemiş olduğunu göstermeleri beklenmektedir. (Alman)

Le Monde

Beş Yıllık Plân yakında Meclis tarafından kabul edilecektir. Koalisyonun her üç partisi de iç istikrazı sağlayacak vergiler konulması hususunda anlaşmışlardır. Beş Yıllık Plân ilk şeklinden bugüne bir hayli değişiklik geçirmiştir. Hattâ bu değişiklikler büyük gürültüye sebep olmuş ve ilk plânı hazırlayanların istifalarına yol açmıştır. Fakat bu' değişikliklerin ne olduğu hakkında pek az bilgi edinilmektedir. Yalnız, mühim olduklarına inanmak gerekmektedir. Çünkü, Hükümetin Plânlama, Müşaviri Prof. Tinbergen Ankaraya, istifa edenlerle görüşmeye gelmiştir. İstanbul basını, Müşavirin vazifesinden ayrılmayı düşündüğünü ve bunu, plânlamanın aldığı son şeklin ilk düşünülenden çok farklı olduğunu belirtmek ve bu duruma itiraz edebilmek için yapacağını yazmışlardır. Hükümet tarafından getirtilmiş bir yabancı mütehassısın baskı yapan bu tutumu kuvvetli itirazlara yol açmıştır. Hatta Ekrem Alican bu konuda gazetelere, "Bu dâva Türkiye Millet Meclisi tarafından Türk Hükümetinin hazırladığı bir Türk Plânını Kabul etme davasıdır" demiştir.

Bu açıklama bir milliyetçilik ifadesidir ve Avrupa işbirliği ruhuna uymamaktadır. İnönü kabinesinin bütün Bakanları da Meclis tarafından kabul edilebilecek bir plân üzerinde çalışılması hususunda hemfikirdirler. Meclis doğrudan doğruya yeni vergi konulmasını gerektirecek bir plân kabul etmeyecektir. Böylece vergi, Tekel maddelerine yeni fiyat koymakla ve benzin fiyatlarının yükseltilmesiyle elde edilecek tir. Senato bunu kabul etmiştir. Bu narhların hayatı daha pahalılaştıracağını iddia ederek toprak vergisi konulmasını ileri sürenlere Ekrem Alican, pek az kimsenin toprak sahibi olduğunu ve toprak vergisinden fayda beklemenin hayali bir şey olduğunu söylemiştir. (Fransız)

Almanyanın Sesi

Federal Alman basınında son hatta içersinde de Türkiye hakkında çeşitli haber ve yorumlar çıkmıştır.

Makariosun Türkiyeye yaptığı ziyaret ve bu ziyaret esnasında vuku bulan nümayişler, basında kısa haberler şeklinde yer almış ve bu konuda henüz hiçbir yorum yapılmamıştır.

Buna mukabil, şimdi Federal Almanyada miktarları 20 bini bulan Türk işçileri hakkında birçok yorum yayınlanmıştır. Bunlar arasında Türk işçilerinin çalışkanlık ve kabiliyetlerini öven yazılara rastlandığı gibi, şikâyet mahiyetinde olanları da vardır. Türk İşçilerini umumiyetle öven yazılara rağmen, çok az bir yekûn tuttuğunu burada memnuniyetle belirtmek istediğimiz şikâyet mahiyetindeki bu yazılardan birisi de, Ren havalisinin en büyük gazetelerinden biri olan Rheinsche Post gazetesinde çıkmıştır.

Budapeşde Radyosu

Değerli yoldaşlar,
Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve bütün Türk Komünistleri adına Macar Sosyalist İşçi Partisinin 8. Kongresini selamlarım. (.....) Türkiye, emperyalistlerin harp hazırlıklarının başlıca merkezi haline getirilmiştir. Memleketimiz Amerikan askerî kuvvetlerine, saldırgan ordulara kiralandı. Fakat silâhların bedeliniyoksul Türk halkı ödemektedir. Sosyalist memleketlere karşı ve emperyalist emellerle kurulan NATO ve CENTO gibi anlaşmalar, memleketimizin sömürgeleşmesi imkânlarını hazırladı.

Amerikan tekelleri memleketimizin ekonomik hayatım kontrolleri altına aldılar. Her yıl biraz daha kabaran askeri bütçeleri desteklemeli için emekçi yığınlar iliklerine kadar emildi. Sefalet arttı. İktisadi çöküntü, hayatın her sahasında tesirini gösteriyor. Türk halkı memleketin bu feci durumunun artık asıl sebebini anlıyor. Emperyalistlerin harpçi politikalarını benimseyen, gerici partilerin ve Ankara İdarecilerinin kimlerin menfaatlerine hizmet ettiklerini biliyor. Millî bağımsızlık, barış ve demokrasi uğrunda Türkiyenin kaderine hükmeden gericilere karşı savaş, başta işçi sınıfı olmak üzere, memleketin bütün demokratik kuvvetlerini tek bir cephede birleşmeğe zorluyor. Gerici çevrelerin türlü baskılarına rağmen bu birlik gerçekleşme yolundadır. Türkiye Komünist Partisi hemen hemen 40 yıldır ağır şartlar altında gizli olarak çalışıyor. Her türlü polis baskısına, teröre rağmen savaşma devam ediyor. Partimiz, Dünya Komünist ve İşçi Partilerinin 1957 ve 1960 Moskova kararlarına bağlıdır. Bugün başında büyük Leninci Krutçefin bulunduğu Sovyetler Birliği Komünist Partisi, dünya komünist ve işçi partilerinin savaş ve zafer yolunu aydınlatan tükenmez bir ışık kaynağıdır.

TİYATRO

İstanbulda "Tarık"
Hamidi andık

Oyun: "Tarık" (Piyes, 10 tablo).
Yazan: Abdülhak Hamid (1851 - 1937).
Sahneye uygulayanlar: Dr. Sadi Irmak - Behçet Kemal Çağlar.
Tiyatro: İstanbul Şehir Tiyatrosu (Fatih).
Sahneye koyan: İ. Galip Arcan.
Dekor: Turgut Atalay.
Konu: "İmanı uğruna baş koyan, kutsal cihadı olduğu kadar insaniyetçi barışı da sevip koruyan, en aşık anlarında bile ödevini ihmal etmeyen..., yirmibeş kralın giydiği taçların parıldadığı bir odada hâkim ve muzaffer dolaşırken, doğduğu kulübeyi düşünerek, şımarmıyan bir eski kölenin", Endülüs Fatihi Tarıkın şanlı ve hazin macerası...
Oynıyanlar: Zihni Küçümen (Anlatan), Kemal Erguvenç (Musa), Muhip Arcıman (Aziz), Perihan Tedü (Zehra), Apturrahman Palay (Tarık), Saltuk Kaplangı (Kral Rodrik), Gülistan Güzey (Kraliçe İlla) v.s... (17 erkek, 5 kadın rolü).
Beğendiğim: "Tarık" la "İbni Mûsa"yı birleştiren bu piyes-destanı herkesin anlıyacağı bir dille sahneye uygulayanların "islâm dininin ilerici, hamleci, hoşgörür ve insancıl yönünü" belirtmek için en iyi niyetlerle çalışmış olmaları. İ. Galip Arcanın ağırbaşlı sahne düzeni. Apturrahman Palayın, Gülistan Güzeyin ve Muhip Arcımanın inandırıcı, tesirli, oyunları.
Beğenemediğim: Sahneye uygulayanların, koyanın bütün iyi niyetlerine rağmen eserin, aslında zayıf olan, "aksiyon"dan çok "hikâye"ye yer veren dram yapısının kuvvetlendirilememiş olması. Çoğu rollerin cansız, isteksiz oynanması.
Sonuç: Yeni "Tarık" Şehir Tiyatrosuna Hamidi "anmak" ve "dinletmek" fırsatını vermiştir.

Lûtfi AY

•

Ankarada "Vişne Bahçesi"
Çekhovu yaşadık

Oyun: "Vişne Bahçesi" (Vişnevii Sad), 4 perde.
Yazan: Anton Çekhov (1860 - 1904).
Çeviren: Şahap Sıtkı.
Sahneye koyan: Ziya Demirel.
Dekor-Kostüm: Hüseyin Mumcu.
Işık: Nuri Özakyol.
Konu: Eski zaman anısını sembolleştiren ve son perde kapanırken yeni zengin - eski mujik - Lopahin'in baltasıyla yere serilen bir vişne bahçesi "leitmotiv'i etrafında, maddeci ve realist değişimleriyle yeni zamanı haber veren bir sahne şiiri.
Oynıyanlar: Mediha Gökçer (Andreyena), Elçin Şanal (Anya), Gönül Peyman (Varya), Asuman Korad (Gaev), İlyas Avcı (Lopahin), Baykal Saran (Trofimov), Aclan Sayılgan (Pişicik), Haydar Ozansoy (Firs) v.s. (8 erkek, 5 kadın rolü).
Beğendiğim: Ziya Demirelin -Hüseyin Mumcunun zarif dekorları içinde- oyunun şiir yüklü havasını duyuran sahne düzeni. Mediha Gökçerin, Gönül Peymanın, Asuman Koradın ve Baykal Saranın tesirli, ölçülü ve duygulu oyunları. İlyas Avcının, Aclan Sayılganın ve Haydar Ozansoyun canlı, renkli kompozisyonları.
Beğenemediğim: Elçin Şanalın tatlı oyununu zedeleyen o kabarık - ve lüzumsuz - perukası.
Sonuç: Ahenkli bir kadro içinde, başarılı bir temsil

Naciye FEVZİ

7 Film seyrettim

Film: "Marjorie Morningstar " Seher Yıldızı".

Rejisör: lrving Rapper.

Senaryo: Everett Freeman (Herman Wouk'un aynı adlı romanından alınmıştır).

Fotoğraf Direktörü: Harry Stradling.
Renkli (Warnercolor) bir A. B. D. (Warner Bros.) film

Konu: Hikâyenin kahramanı Marjorie Morgenstern onyedi yaşında bir gençkız. Ortodoks ve yahudi bir Aileden gelme. Sürekli olarak mutluluğu ve kendisini bu mutluluğa eriştirecek erkeği arıyor. İçinde bulunduğu ortam ve gelenekler ona bu bağımsızlığı pek sağlamıyor ama, Marjorie yine de yılmıyor, durmadan savaşıyor ve önüne çıkan engelleri yeniyor. Başlangıçta yol gösterici arkadaşı Marscha'nın desteğinden kolaylıkla sıyrılmasını biliyor ve bir eğlence sitesinin prodüktörü Noel Airman'a yeni yetişkinliğin verdiği o heyecanla tutuluyor, bağlanıyor. Yaşıttaşlarının dışında Noel'de olmadık nitelikler bulan Marjorie, Noel konusunda direndikçe direniyor. Fakat bu çeşit bir direnme, sonunda gençkızı asıl gerçeğe götürecek ve gençkız Noel'i bırakın kendi yaşıtı Wally'ye dönecektir.

Oynıyanlar: Marjorie Morgenstern'i Natalie Wood, Noel Airman'i de Gene Kelly canlandırıyorlar. Gerçekte her iki rol de son derece iyi oyun isteyen, iyi ve işini bilir oyuncuda renklenebilecek bir güçte. Fakat ne Natalie Wood ve ne de Gene Kelly, o çeşit bir oyuncu olmadıklarından her iki rol de, beylik deyimle, "güme gidiyor". İlgiyi üzerine çeken yalnızca Marjorie'nin ana ve babasını oynayan Claire Trevor ile Everett Sloane oluyor. Barem dahili rejisör Irving Rapper'in elinde Natalie "Wood'un ve Carolyn Jones'un bütün çırpınmaları boşuna. Hele Gene Kelly -o müzikallerin iyi oyuncusu, o "Invitation to the Dance - Dansa Davet"in iyi rejisörü Gene Kelly- zavallı ve gülünç bir durumda.

Beğendiğim: Irving Rapper'in filmi . "Marjorie Morningstar Seher Yıldızı"nın beğenilecek bir yanı yoktur.

Beğenmediğim: "Seher Yıldızı", yeni amerikan romancıları kuşağının en iyi yazarlarından Herman Wouk'un bir romanının aktarması. Wouk'u, Dmytryk'in elinde bütünlüğünden birşey kaybetmeyen "Caine Mutiny - Denizde İsyan" roman-filmi ile hatırlayacaksınız.,' "Denizde İsyan"ın rejisörü Dmytryk ne kadar usta ise, "Seher Yıldızı"nın rejisörü Irving Rapper de o kadar acemi ve ehliyetsiz. Oyuncu idaresini, kişilik çizme işini bir yana bırakınız, üçüncü sınıf bir Hollywood filminde bile ender rastlanır bir kötü anlatıma sahip. Oysa, orta kırat bir rejisöre olsun çıkış yapma imkanı Veren -hem de nasıl! - Wouk'un romanı, rejisör Rapper ile bizim yerli filmlerimizden de kötü bir "netice"ye varmış.

Sonuç: Rapper'in filmi "Marjorie Morningstar - Seher Yıldızı", iki önemli kişiyi, oyuncu - rejisör Gene Kelly ile romancı Herman Wouk'u, seyirci ile karşı karşıya getiriyor. Müzikal filmlerin iyi oyuncusu, dans düzenleyicisi ve rejisörü Gene Kelly'e, "Denizde İsyan"ın yazarı Herman Wouk'a bir parça sevginiz varsa, başka bir filme gidin.

T. KAKINÇ

S İ N E M A

Sendika

Kaybolan haklar

Gözlüğünü sinirli bir el hareketiyle düzelten genç yazar, çenesiyle oy nıyarak devam etti:

"— Onlar ilgilenmediler, hadi neyse... Fakat bunlar da ilgilenmiyorlar. Haklarımızın, kanunun teminatı altına alınması şart! Başka kurtuluş yolu yok!"

Karşısındakiler, "haklısın" gibilerden, başlarını sallamakla yetindiler.

Konu, oldukça eski bir konudur ve yıllardan beri uğraşıldığı halde, bu konuda müspet bir sonuca varılamamıştır. Bugün Türk sinemasında çalışanlar -teknik işçiler hariç-, haklarını korumak amacıyla bir türlü birleşememektedirler. Işıkçılarla fotoğraf direktörlerini emeğini kullanan kişiler olarak kabullenen kanun, bir filmi meydana getiren asıl yaratıcıları -senaryo yazarları, oyuncular ve rejisörler- işçiden saymamaktadır. Yazar da, oyuncu da, rejisör de serbest meslek mensubu arasına girmekte ve dolayısıyla da sendika kurma imkanından yoksun bırakılmaktadır!..

Yazarlar, oyuncular ve rejisörler emeklerini değerlendirmek, gereğinde haklarını savunabilmek için çeşitli zamanlarda sendika kurmaya teşebbüs etmişler, fakat her teşebbüste, buna hakları olmadığı ileri sürülerek önlenilmişlerdir. Oysa, başka ülkelerde bu endüstri kolunda çalışanların bir değil, birkaç ve ayrı ayrı sendikaları vardır. İşveren durumundaki yapımcıya karşı yazar, oyuncu ve rejisör, hem hak ve hem de yarını konusunda güven altındadır. Sendikalaşmaya en kolay gidiş yolu olan - dernekler ise -üzüntüyle belirtmek gerekir- bizde yapımcıya karşı hak koruyucusu olmaktan çok uzaktır ve gerçekteki görevi de bu değildir.

Üç grupta çalışan bu sinema emekçisi kişilerin -yani yazar, rejisör ve oyuncuların- durumları, D. P. iktidarına olduğu kadar, birinci ve ikinci koalisyon hükümetlerinin Çalışma Bakanlarına da çeşitli başvurmalarda açıklanmıştır. Ama şu günlerde, Bakan Ecevitten bu konuyla yakından ilgilenmesini beklemek, Türk sineması adına, herhalde büyük "hayalperestlik" olmıyacaktır.

JALE CANDAN

OKUYUCULARIYLA KONUŞUYOR

Çok eski bir okuyucunuzum. Yazılarınızı olduğu gibi, okuyucularla mektuplaşma sütununuzu da zevkle takip ediyorum. Daha çok umumi bir dert, bir memleket dâvası veya kadın dâvası olma istidadı gösteren mektupları ele alıyorsunuz. İşte bunun içindir ki, bu mukaddemeden sonra, bu mektubu size bir tenkid mektubu olarak yazıyorum.

439 sayılı AKİS'te çıkan "L.İ. İstanbul" imzalı mektubun, bu konuda konuştuğum evli, bekâr, dul, genç veya yaşlı bütün kadınlarda bende uyandırdığı infiali uyandırdığını müşahede ettim. Hanım, evli ve iki çocuk sahibi bir erkeği seviyormuş, ama karısı ayrılmıyormuş!... Size dert yanıyor. Bu hanıma verdiğiniz cevabı çok zayıf ve yetersiz bulduk, doğrusu. Çünkü bu konu, geleneksel terbiyenin icaplarını unutmuş, yeninin de yalnız kötü misallerini almıya meyyal cemiyetimizde, büyük şehirlerimizde bir dert olma yolunda gelişen bir sosyal meseledir. Ne yazık ki, "L.İ." gibi düşünen ve davrananları mazur görenler de çoğalmıştır. Bir kadının, her erkeğin kandırmak istediği kadına ilk söyleyeceği "Karımla esasen anlaşamıyoruz. Aradığım kadın sensin" gibi. sözleri hakikat diye kabul etmesi ve bir başka kadına "Sen ve çocukların perişan olabilirsiniz. Hayatım nasıl istersen öyle tanzim edersin, fakat mutlak ve mutlak bana muhtaç olan kocanı bana bırak. Bırak ki biz mesut olalım" demek cüretini göstermesi doğrusu çok garip!.. Çocuklar o yaşa gelinceye kadar pekâlâ anlaşan veya birçokları gibi geçinip giden bir karı -kocanın, bütün anlaşmazlıkları, ne tuhaftır ki hep "L.İ." gibi bir "ilahe"nin araya girmesiyle ortaya çıkar. Bir an için, "L.İ."nin muradına erdiğini düşünelim. Bu adam yarın yeni bir "hayatının kadını"na rastlarsa, ne olacak? "L.İ." acaba o zaman o kadına, "Buyurun, meydan sizin" mi diyecek, yoksa evliliğin mukaddesatından, çocuklardan, aile bağlılığından mı dem vuracak?

Özür dilerim, dâva bir "L.İ." davası değildir bence... Şu günlerde Ankarada, yuvalarını korumak için çırpınan, çocuklarının geleceği için her türlü fedakârlığa katlanan ve kocalarını "L.İ."lerin pençesinden kurtarmaya çalışan birçok kadına rastladım. Çoğunun derdini yakından biliyorum.

B. A. - Ankara

L.İ.'ye, bu sevdadan vazgeçmesini ben de dilim döndüğü kadar söylemiştim, sevgili okuyucum. Yerden göğe kadar haklısınız.

•

Kayınvalidemle aynı apartmanda, fakat ayrı dairelerde oturuyoruz. Ben çalışıyorum.. Altı yaşında tek bir çocuğumuz var. Kayınvalidem çocukla meşgul olamıyacağı için, yalnız oturan annemi yanımıza getirttik. Çocuğa gerçekten annelik etti, eve göz kulak oldu, her işimize yetişti. Ne var ki, son zamanlarda kayınvalidem çocuğu annemden kıskanmaya başladı. Torununun kendisini sevmediğini, ona bir takım şeyler öğreterek kendisinden soğuttuğumuzu iddia edecek kadar ileri gitti. Onun bu durumu, evimizde dirlik düzenlik bırakmadı. Evden çıkmaya karar verecek kadar huzursuz olduk. Fakat kocam birden bu karardan vazgeçti, çocuğun, baba - annesine saygısızlık ettiğini ileri sürerek, annesinin tarafını tutmaya başladı. Bundan dolayı şaşkın ve bedbahtım. Adımı açıklamamanızı bilhassa rica ediyorum.

Acaba kocanız neden birdenbire fikir değiştirdi? Kayınvalidenizin haklı olduğu bir taraf mı var dersiniz? Evden çıkmakla kocanızın üzüntüsü geçmiyeceği gibi, emin olan, sizin de huzursuzluğunuz artacaktır. Kayınvalidenizinki kıskançlık da olsa, onu anlayın, ona karşı iyi olmağa gayret edin. Mademki sevgisizlikten şikâyetçi, ona sevgi gösterin. Bunu denemekle kocanızın minnetini, sevgisini kazanmış olursunuz. Çocuğa da dikkat edin. Evde kayınvalidenizin aleyhinde konuşulmasa da, çocuklar, üstü kapalı bazı tenkidleri bile büyüklerin tahmin edemiyeceği kadar çabuk sezerler ve bazan da bunu hissettirirler. Çocukların yanında çok dikkatli olmak gerekir. Çocuk seneye nasıl olsa okulu gidecek. Şimdi, hemen onu bir yuvaya yazdırın. Göreceksiniz ki hava birden değişecektir. Muhtemelen, mesele de kendiliğinden kapanacaktır. Böyle anlaşmazlıklar çıkınca, en iyisi, öfkeye kapılmadan, pratik çareler aramaktır. Bu çekişmeleri duyan çocuk için de çevre değiştirmek ve bir okula eritmek çok, pek çok faydalı olacaktır.

•

Onsekiz yaşına yeni giren oğlumuzun odasında annesi bazı gizli mektuplar buldu." Delikanlının bir flörtü olduğu anlaşılıyor. Derslerine eskisi kadar çalışmıyor. Aklı fikri dışarda. Hep, kapı aralarında arkadaşlarıyla birşeyler fısıldaşıyor. Annesi onunla konuşmamın ve bazı yasaklar koymamızın doğru olacağını söylüyor. Çünkü, tahsilini yarını bırakmasından korkuyoruz. Ben kararsızım. Nasıl hareket edeceğimi bilmiyorum. O yaşlarda, bizim de beğendiğimiz kızlar olurdu ama, uzaktan görmekle iktifa ederdik. Şimdi gençler beraber dolaşıyor, partilere gidiyor, birbirlerine yaklaşma imkanları yaratıyorlar. Bir takım yasaklar koyma hususunda kararsızım. Çünkü, yaşadığımız çevrede bütün gençler hemen hemen aynı şeyleri yapıyorlar. Yasağı koymak kolay, ama tatbik ettirmek güç. Baba olarak, kendime bu konuda kafi derecede güvenemiyorum.

Bir. baba - İstanbul

Meseleyi fazla büyütmeyin. Bu, çocuğun yaşının tabii bir krizidir. Onaltı yaşında içine kapanık, romantik bir hal alan çocuk, genel olarak onyedi yaşından sonra birden açılır ve en ciddi şeylerle oynamaya başlar. Flört, biraz imkân bulanlar için, bu devrede en önemli bir meşgaledir. Fakat bu da geçecektir. Mesele, bunu çocuğa iyi anlatmaktadır. Çocukla konuşun. Yasaklara lüzum yok. Ona, yalnızca flörtün mânasını anlatın. Hudutları, tehlikeleri bilsin. Ebedi aşkın bu yaşta gelmiyeceğini anlasın. Ne fazla romantik, ne de fazla cüretli olsun. Anlayışlı bir konuşma yaparsanız, bundan, belli etmese de, faydalanacaktır. Mutlak yasaklar, bu yaşta çocukları çok daha fena hareketlere itebilir.

— Anneciğim, hani bu teyze ikiyüzlüydü?

Sokaktaki Facia

Bence çok uzağa gitmeye, derin çalışmalar yapmaya, istatistiklere dalıp sosyologlara başvurmaya lüzum yoktur. Memleketimizdeki "çocuk faciası"nı anlamak için Başkentin pazar yerlerinde biraz dolaşmak, akşam, küfesi sırtında kendisine yatacak bir yer arayan hamal çocuğu bir süre izlemek, sokak başında avuç açan küçük dilenciye ve konu komşuda hala dayak yiyerek hizmet gören saçları kırpılmış evlâtlık kıza bir göz atmak yeter.

Türkiyede bugün, korunmaya muhtaç çocuk miktarı 300 binin üstünde kabul edilmektedir. Buna mukabil, Devletin açtığı yetiştirme yurtları ve yuva gibi müesseseler ancak semboliktir.

İşte bunun içindir ki son günlerde, kimsesiz çocukların ve ihtiyarların devletin himayesine alınacağına dair çıkan haberler gerçekten sevindirici olmuştur. Bunun için hazırlanan kanun tasarıları umut vericidir.

Memleketimizde çocuklar için çok mükemmel kanunlar mevcuttur, fakat bunlar tatbik edilemez. Çünkü çocuğun sahibi tek değildir. Mülkiye Amiri, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Emniyet makamları, Belediyeler parça parça çocuğa sahip çıkmakla görevlendirilmişlerdir. Yani bu büyük dâva, birçok müesseselerin bir ikinci işidir. Birçok müesseseler de kendi bütçelerinden, angarye olarak, çocuk davasına yüzdeler ayırırlar. Böyle olunca ne para toplanabilir, ne de ka-
uygulanabilir. İşin takipçisi bir değil birçoktur, bu yüzden de
yoktur.

Jale Candan

Ağıztadıyla...

PATATES PÜRELİ TON BALIĞI

Bu hafta sizlere tamamiyle değişik bir balık yemeği tarif edeceğim. Her zaman üzerine zeytinyağı, limon koyarak yediğiniz ton balığının bu şeklini de seveceğinizi ümit ediyorum.

6 kişi için iki kutu ton balığını iyice ufalayın ve bu balığa 250 gr. ezilip püre haline getirilmiş patates, 2 bütün çiğ yumurta, 40 gr. un, 40 gr. erimiş Sana, 2 çorba kaşığı taze krema - bütün pastahane ve büyük bakkallarda bulunur-, tuz, biber ve azıcık hindistan cevizi rendesi ilave edip hepsini iyice ezdikten sonra dikdörtgen şeklinde, iyice yağlanmış bir pasta kalıbına dökün ve Bain-Marie'ye koyarak 1,5 saat kadar fırında pişirin. Servis yapacağınız zaman formayı tabağa çevirip yemeğin üzerini yeşil ve siyah zeytinle de süsleyin. İsterseniz sade olarak, isterseniz un, yağ ve sütle yapılan beyaz salçaya domates suyu katarak bir sos yapın ve öyle sofraya verin.

ÇUKULATALI ÇAY BİSKÜİSİ

Malzeme:

1/2 bardak Sana — 1 bardak şeker
1 yumurta — 1/2 çay kaşığı vanilya
1 ufak tutam tut — 2 çorba kaşığı süt
2 bardak un — 60 gr. erimiş sütsüz çukulata

Yağı krem haline gelinceye kadar çatalla ezdikten sonra yavaş yavaş şeker ilave edilir, çırpılmış bütün yumurta, vanilya, tuz ve sütle karıştırılır, son olarak un ve çukulata da eklenir. Elde edilen hamur ufak kaşıkla veya krem sıkacağı ile yağlanmış tepsiye konulur ve orta hararetteki fırında 10-15 dakika pişirilir.

Semra CONKER

S P O R KÖŞEDEN

Futbol

Büyük lâflar

3 Aralık Pazartesi günü makamına geldiğinde Beden Terbiyesi Genel Müdürünün asabının pek bozuk olduğu kimsenin gözünden kaçmadı. Genel Müdür, bir gün önce Bologna'da oynanan futbol dramını -italyanların bizi 6 - 0 perişan ettikleri maç- radyodan dinlemiş ve mesul otorite olarak fazlaca sarsılmıştı.

İşleri, her zaman okluğu gibi, "hele bir raporları göreyim"e bağlamak belki mümkündü. Ama, Fikret Altınel, bir otorite olarak daha iyisini düşündü. Zile bastı ve Neşriyat Müdürünü çağırdı. Ona, gazetelere dağıtılmak üzere bir beyanat dikte edecekti.

Gazetelerin pek iltifat etmedikleri bu beyanatta Genel Müdür hem görüşünü açıklıyor, hem de yarın için ümitlerimize temel olacak düşüncelerini bildiriyordu: "... kanaatimce İtalyanlar bu hezimetimizi hazırlayan bütün faktörlere başvurmuş, bilhassa seyirci ve saha avantajından istifade etmesini çok iyi bilmişlerdir. Hezimet şeklinde de olsa olayları sükûnetle karşılamak ve bu gibi akibetlere duçar olmamak için gerekli tedbirleri almak icabe-

Futbolun oynanmağa başladığı tarihten bu yana hiçbir maçın, saha ve seyirci avantajı sebebiyle "6 - 0" gibi perişanlık ifade eden bir neticeye bağlandığı ne görülmüş, ne de işitilmiştir. Hele bunun mesul bir otorite tarafından iddia edildiğinin örneğini spor tarihi kaydetmemiştir.

Şu İtalyanlar "hezimetimizi hazırlayan bütün faktörlere başvurmuşlar" da ne yapmışlar acaba? Bizim futbolcuların yemeklerine uyku ilacı mı koymuşlar, yoksa kendi bambinolarına sihirli aşılar mı yapmışlar?

Doğrusunu söylemek gerekirse, ne onu yapmışlardır, ne de ötekini. İşleri bilgili ellere, ehillerine teslim etmişlerdir, o kadar... Türk Milli Takımını hezimete götüren sebepler bizde tezgâhlanmıştır. Otoritelere düşen italyanların haklı zaferlerini sağlayan faktörleri bulup "saha, seyirci avantajı" gibi laflar etmemektir.

Tedbir, tedbir..

Bir hikâye vardır: Eve hırsız girer de, sonra biçimine getirip ev sahibi ile beraber evde hırsız aramağa koyulur. Tedbir almak mevkiinde olan başkasıymış gibi, Genel Müdür, hattâ Federasyon Başkanı tedbir zaruretinden bahsediyorlar. Fikret Altınel, makamı işgal ettiği günden beri aralıksız devam eden gezilerinde - bunlara Güney Amerikadan başladığı hatırlardadır- bu tedbirleri bulmak mevkiinde idi. Mamafih, hiç olmamasından geç olması evlâdır... Demek ki, gene de bir şeyler düşünecekler!..

Hazırlık gezisinin ikinci durağından sonra, görmesini bilenler için

Fikret Altınel
Böyle baş, böyle traş..

durum hayli aydınlanmıştı. Ne var ki "6 - 0", beklenenin de, müstahak olduğumuzun da ötesindedir. Eğer bu bir ceza ise, Millî Takıma değil, sporumuzun sevk ve idaresi mesuliyetini omuzlamış bulunanlara ait olmak gerekir. Türk futbolcuları bundan çok daha iyisini yapacak yeterlikte olduklarını bir çok kereler ispat etmişlerdir. İşte bu konuda Pozzo'nun kanaati:

"Uzun zamandır futbolun içindeyim, türk defans taktiğine hiç akıl erdiremedim!.. İnsanın aklını kaybetmesi lâzım."

Milli Takımlar

En iyi adamı seçmek için kullanılan arşının pek az şaştığı Atletizm, Boks, Güreş gibi sporlar bir yana bırakılırsa, milli takımların bir sporda bir memleketi temsil eden en kuvvetli tertipler olduğunu iddia etmek her zaman mümkün olamaz. Onun için, sporun apayrı bir görüşle idare edildiği Demirperde - gerisi memleketlerinden gayrisinin er meydanına sürdüğü tertipler ekseriya, "bundan iyisi bulunurdu" yakınmasına hedef olmuşlardır.

Futbolun bütün dünyayı saran alınır satılır bir meta haline gelmesinden önceki yıllarda ingiliz millî takımlarının çıkardıkları derbeder maçlar hayretler içerisinde aylarca konuşulurdu. Oysa ki, o devirlerde ingilizler futbolun rakipsiz hocaları idiler.

Bugün belirli bir spor kolunda, bütün memlekete şâmil durmuş oturmuş bir sistemi, bir tutumu olmayan ve oyuncuları "Yeni gün, yeni rızk" havasa içinde sporcudan ziyade futbolcu olan bütün memleketler için durum aynıdır. Farklar sadece otorite ve disipline bağlanır.

Takımları ister tek kişi, ister bir heyet seçsin, mesele, tek kafa ve tek vücut gibi işleyecek tertibi meydana getirmeğe dayandıkça, neticelerin bizim takımların elde ettiklerinden başka türlü olmasını istemek yersizdir.

Takım seçenlerin yaptıkları, kaba çizgileriyle şudur: Ta en iyisi olduğuna inanılan onbiri bir araya getirip bir mozayik takım kurmak, ya da en kuvvetlisi olduğu sanılan bir takımın boşluklarını gene en iyisi sanılanlarla doldurmak...

Her biri başka bir ustanın öğrettiği peşrevi çalan bir kadro nasıl yeni bir hocanın üç günde öğrettiği havayı doğru dürüst çalamazsa, eski düzeni bozulan takviyeli kadrolar da doldurma akılla çıktıkları sahada ilk zoru görür görmez çözülüp dağılıverirler.

Millî takım kurmada, hazırlamada bir güçlük vardır. Ancak, bana rağmen sağlam kaynaşmış belirli bir karakteri olan bir milli kadro kurmanın da yolu vardır. Fakat, bunu bilgili ve kendi içinde disiplinli bir teşkilat bulabilir. Herşeyi ile mozayik futboldan güvenilir kıvamda bir kadro çıkarmanın yolu, hiç şüphe edilmesin ki, turistik denemeler değildir.

Vildan Aşir SAVAŞIR

(AKİS - 674)

(İLANCILIK 8371)

Ziraat Bankasında
açtıracağınız bir
tasarruf hesabı
size huzur verecek
istikbalinizi
sağlıyacaktır
T.C. ZİRAAT BANKASI